Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, 28. marca 1929. Štev. 33. Letnik LXIX. [Šol. leto 1928/29]

Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112.

Poslanica prosvetnega inspektorja dr. Drag. Lončarja učiteljstvu leta 1926.

Ko Vas ob svojem nastopu pozdravljam, Vas obenem prosim sodelovanja.

Za duševno svobodo učiteljstva.

V prvi vrsti potrebujemo **miru**, da moremo vršiti svoj posel nemoteno in zdržema; zakaj veliki slovanski učitelj **Masaryk** pravi, da se znanost težko pridobiva in težko prebavlja. S podržavljenjem šolstva je relativno rešeno gospodarsko vprašanje učiteljstva, kolikor to dopuščajo povojne razmere, ki seveda še niso uravnane. **Ni pa še rešena naša duševna svoboda**, ki je isto tako potrebna za mirno delo pri vzgoji in pouku kakor gmotna neodvisnost. **Učiteljstvo moramo vrniti šoli ter ga osvoboditi od pritiska na levi in desni, ker pripadamo kot vzgojitelji vsemu narodu in vsem stanovom brez razlike strankarstva. V okviru zakonov in naredb nastopamo kot stan, ki ne more in ne sme služiti posameznikom. Ako damo državi, kar je njenega, ako puščamo cerkvi, kolikor ji upravičeno pripada, ako spoštujemo, kar tvori bistvo našega naroda, potem smemo zahtevati, da ostanemo zvesti sami sebi: svojo duševno svobodo, svojo osebnost moramo braniti proti vsakomur**; zakaj **Cankarjevi** »Hlapci« naj bi bili samo še žalosten dokument preteklosti, ki naj bi se v narodni državi ne pojavljal nikdar več.

Vzgojno delo in smernice.

Čeprav smo vzgojitelji vsega naroda, vendar moramo upoštevati potrebe njegovih različnih plasti: zato se bomo po mestih ozirali na življenje meščanstva, po kmetih na kmetstvo in po industrijskih krajih na delavstvo. **Naše prvo in glavno delo je v šoli, kar je naš življenski poklic. Vzgojno delo za učečo se mladino v šoli in izven nje je treba centralizirati, ker ni smotrno, da se trošita denar in trud za razna društva in časnike, če imajo isti namen.** Najti bo treba središče, kjer se naj združuje vse, kar ustvarja nov rod: **boj proti alkoholu, nikotinu in razuzdanosti** so najvažnejše točke našega prizadevanja, ker vsi čutimo, da moramo zlasti srednješolsko mladino iz njenega igračkanja in veseljačenja vrniti zopet k delavnosti, rednosti in treznosti. Ne more nam biti postranska stvar, kakšne so javne predstave, ki jih ponujata mladini **gledališče in kino**, kakor je treba tudi smotrno voditi dijaške knjižnice, kjer mora veljati načelo: manj čitanja, a tisto izbrano! Ako bi imel kdo morebiti z umetniškega stališča pomisleke proti takšnim smernicam, tega opozarjam v tem pogledu na vzgojo mladine pri starih Grkih, kakor nam jo je pokazal **Aristoteles v »Politiki«**. In stari Grki so bili umetniški narod prve vrste!

Izvenšolsko delo učiteljstva.

Če poudarjam osnovni poklic učiteljstva, nečem prezirati vpliva, ki ga more imeti učitelj-vzgojitelj na ljudstvo izven šole, in sicer v **gospodarskem in kulturnem** pogledu. Kdor se čuti telesno in duševno sposobnega za ta posel, naj ga opravlja, kjerkoli se mu nudi prilika in — kolikor mogoče — **ne glede na strankarsko pripadnost.** Naj pomaga ljudstvu s svetom in z dejanji, a tako, da ne trpi pri tem škode šola; posebno **naj bodo moški delavni pri povzdigi kmečkega gospodarstva, a ženske naj bodo svetovalke in učiteljice pri kmečko-delavskem gospodinjstvu.** Kolikor je pri nas še treba boja proti analfabetstvu, ga vršimo zlasti pri starejših in pri oni mladini bolj oddaljenih krajev, kjer je reden pouk otežkočen.

Politika in učiteljstvo.

Nekaj drugega je politično udejstvovanje učiteljstva. Ne da bi hotel kratiti njegove politične pravice, mislim, da bodi tudi to delovanje v skladu z značajem vzgojitelja, **ki mora biti pomirjujoč življelj med razburkanimi strastmi, a ne njih podžigalec. Lastna korist učiteljstva zahteva, da uveljavlja svoje politično prepričanje v duhu kulturnosti, da se ne onemogočuje med nasprotniki, ki jim ne sme vsiljevati svojega mišljenja; zakaj sovražnost, ki jo goji, se ne maščuje nad politiki po poklicu, ampak nad učiteljstvom in njegovimi družinami, škodo pa trpi tudi šola.** Dejstva polpretekle dobe so dokaz za to.

Zakonitost in red.

Opozarjam na medsebojno tovariško sodelovanje brez škodoželjnih nagajivosti; posebno naglašam, naj posvetni učitelj priznava cerkvi, kar ji gre, a tudi učitelj-duhovnik mora dati državi, kar ji pripada. Šola potrebuje **reda in discipline** na eni, **a pravične obzirnosti** na drugi strani. Prosvetna uprava ne sme ubijati, a se tudi ne sme dati ubijati. S tega stališča zavračam izrabljanje prosvetne uprave kakor tudi posameznikov po neupravičenih dopustih, številnih nadurah ter kopičenju postranskih služb, kar ogroža šolski pouk in ustvarja krivice, da ima eden vse ali mnogo, drugi pa ničesar ali malo. Potrebna je tudi revizija učnega osebja po pisarnah. Pri podeljevanju učiteljskih služb veljaj splošno načelo, da spadajo mlajše in samske učne osebe v bolj oddaljene kraje, a starejše in poročene ter takšne, ki morajo skrbeti za svojce, naj pridejo v bližino mest in železnice. Uradniški zakon (§ 62.) določa glede podeljevanja služb, da se najprej upošteva usposobljenost, strokovna in življenska izkušenost, značaj in posebna izobrazba, potem pa ob enakosti teh pogojev službena doba. **Več stanovske solidnosti in socialne uvidevnosti bi povzdignilo in osamosvojilo učiteljstvo vsakega pritiska.** Ni dovolj, ako poskuša prosvetna uprava vršiti svojo nalogo v tej smeri: **osamosvojitev učiteljstva je najprej odvisna od njega samega! Stalnost si izboljšujete sami s svojo stanovsko zavednostjo! Pri tej priliki omenjam, da vsak, ki si želi premestitve s svoje dosedanje službe, vloži prošnjo in da oni, ki se je pritožil na državni svet, čaka njegove razsodbe.**

Notranji ustroj šolstva.

Ne da bi se hotel dotikati podrobno notranjega ustroja šolstva, bi vendar omenil troje načelnosti. Pred vsem poudarjam, da potrebujemo **več življenske praktičnosti in manj knjižne učenosti, več sodelovanja učencev in manj mehaničnosti.** Ako je prosvetni minister **Stjepan Radić** govoril o uvedbi **ročnega dela** v srednji šoli, je izrekel s tem važno načelno besedo. Ne gre za to, da napravimo iz srednješolca rokodelca, ampak za to gre, da se mladi šolani človek, zlasti mestni otrok, zave pomena ročnega dela za današnjo družbo, kakor gre tudi za to, da si pridobi nekoliko dispozicije za ročno delo, ki jo pozneje v življenju lahko razvija praktično bodisi kot razvedrilo in krepilo po duševnem naporu, bodisi kot poklic, ako je moral opustiti učenje: mlad šolani človek se mora zavedati vzajemnosti duševnega in ročnega dela ter se otresti neupravičenega preziranja produktivnih stanov, zlasti kmečkega in delavskega. Pouk realnih predmetov, kakor fizike in kemije, bi moral biti v prvi vrsti prilagoditev teoretične znanosti v praktične namene, kjer bi se učenec izkustveno seznanjal s tehničnim delom.

Središče vsega pouka.

Drugo načelo, ki bi ga rad označil, je to, da mora biti poleg strokovnih predmetov središče vsega pouka **domači jezik, domača zgodovina in zemljepis,** ker brez njih znanja ni omikanega Slovenca in Jugoslovana. Pri pouku slovenščine, kjer se je treba ozirati na čistost in pravilnost jezika, naj bi se v vseh višje organiziranih šolah vršil primerjajoče in praktično tudi pouk srbo-hrvatskega jezika, a to ne tako kakor danes kot nekak čisto tuj jezik, ampak kot najsorodnejši jezik. To načelo je izrekel naš slavist **Murko** in bilo bi prav, ako bi se upoštevalo. Pri domači zgodovini in zemljepisu naj bi se izogibali balasta letnic in imen brez pravega umevanja. Tudi je dana prilika, da dobiva mladi človek pogled v gospodarsko, kulturno, politično in socialno udejstvovanje svojega naroda in svojih južnoslovanskih bratov v okviru velikih gibnih idej človeštva. Zgodovinsko-zemljepisni pouk bodi intenziven: manj prazne besednosti, a več splošnega pregleda in lastnega opazovanja! Tu se naj goji ljubezen do naroda in države, ki se opiraj na poznavanje dejstev; zakaj po lepih besedah ruskega slavista **Sirotinina** moramo žrtvovati domovini vse razen resnice, ker prava domovinska ljubezen ni v oboževanju, ampak v očiščevanju samega sebe od nedostatkov. S tega stališča bomo ljubili svoje, a spoštovali tuje, kar je posebno važno za medsebojno razmerje Slovencev, Hrvatov in Srbov, končno tudi za vzajemnost vseh narodov.

Notranja smer pouka.

Angleški mislec **Spencer** je zahteval v »Principih filozofije« za pravilni razvoj človeške družbe svobodo i za **konservativno i za napredno mišljenje in delovanje.** Ako naj takšno naziranje velja tudi za vzgojo in pouk, potem bi to tretje načelo glede notranjega ustroja šolstva določil tako-le: **vsebinsko bodimo bolj konservativni, metodično pa bolj napredni!** Ne moremo namreč popolnoma prezirati dosedanjega razvoja v svojem šolstvu in svoji prosveti obče, ker potrebujemo zveze z dediščino preteklosti, ki ni bila vsa in čisto napačna, ampak jo moramo le prilagoditi novim razmeram, ostajajoč na realni podlagi. **Glede načina pouka pa puščajmo učitelju kar največ svobode v okviru zakonitih predpisov, čeprav uvaja novosti; vsak naj si najde po svojih zmožnostih in danih prilikah primerno pot za dosego učnega smotra. Ne silimo ga k šablonskemu delu, ampak dovoljujmo mu, da izbira, tehta, poizkuša; vendar se ne sme to goditi na škodo duševnemu in telesnemu zdravju gojencev in gojenk.**

Učiteljska izobrazba.

Stara in upravičena je zahteva učiteljstva po višji **teoretični in praktični izobrazbi,** ker ono vodi v osnovnih šolah vzgojo in pouk veliko večine naroda; zato mora posebno skrbeti prosvetna uprava za **učiteljišča ter jih primerno preosnovati.** Poleg osnovnih šol so važne zlasti za delavsko mladino v industrijskih krajih **meščanske in strokovne šole,** ki naj bi razbremenjevale srednje šole zakaj **srednje šole** niso po svojem bistvu pribežališče in poskuševališče za vsakogar, amapk imajo deloma namen splošne izobrazbe, deloma pa so teoretično-praktična priprava za visoke šole. S stališča zdrave prihodnosti naše učeče se mladine bo treba po srednjih šolah primerne izbere in večje strogosti.

Znanost in umetnost.

Prosvetna uprava se dalje zaveda važnosti, ki jo imata **znanost in umetnost** za narod in državo, zato hoče podpirati vsako resno prizadevanje v tej smeri. Na drugi strani pa se mora ustavljati vsaki zlorabi, ako bi se hotela uganjati na škodo resnične znanosti in umetnosti, ki ne smeta z državno pomočjo ali celo na njene stroške služiti v zabavo ali šport nekaterim, ampak naj bi bili dušna hrana naroda, kakor vsakdanji kruh.

Izpopolnitev prosvetne uprave.

Prosvetna uprava hoče stopnjema, kolikor je odvisno od nje, reševati tudi druga vprašanja, ki so potrebna preuredbe, n. pr. **glede državne zaloge šolskih knjig in učil, glede birokratizma v šolskem poslovanju, glede nepraktičnosti besedila pri šolskih tiskovinah itd.**

Učiteljske organizacije.

Prosvetna uprava poudarja končno, da **bi morale biti organizacije učiteljstva vseh stopenj strokovne; zlasti ne uvidi s strokovnega stališča potrebe dvojne organizacije učiteljstva osnovnih šol, ki se borita med seboj na življenje in smrt, ker kulturno-politična vprašanja so poglavje zase, ki naj bi bilo izključeno pri stanovskih organizacijah.**

Dvignimo šolstvo in prosveto.

Ne mislim vračati, kakor se je posojalo, vendar si bom štel v dolžnost, da se ustavljam vsaki osebni in stvarni škodi, ki bi pretila našemu šolstvu in naši prosveti. **Ako zahteva prosvetna uprava od učiteljstva delo in red, sme učiteljstvo zahtevati od nje zakonitost.** Držimo se vsak s svoje strani te vzajemnosti! Zavedajmo se, da se vsem in vselej ne da ustreči, a prizadevajmo si, da dvignemo svoje šolstvo in svojo prosveto na kolikor mogoče visoko stopnjo. V tem duhu želim, da se lotimo svojega dela v novem letu, ki ga začenjamo, kar bo po mojem prepričanju koristilo učiteljstvu in njegovim družinam, kakor tudi našemu šolstvu in naši prosveti. In to je končni namen nas vseh.

Prosvetni inspektor:
Dr. Dragotin Lončar s. r.

O učiteljskih organizacijah v tujih državah.

ČEHOSLOVAŠKE UČITELJSKE ORGANIZACIJE.

(Iz »Internacia Pedagogia Revuo«.)

V ČSR obstoja več učiteljskih organizacij, tudi nemške in madžarske. Najvažnejši sta sledeči, ki sta razširjeni po vsej državi.

1. Československa Obec Učitelská za učitelje osnovnih in meščanskih šol, ki ima 10.000 članov in centralno glasilo »Časopis Československe Obce Učitelske«. Glavne skupščine se vrše v preslodkih dveh let. Na zadnji so se zopet poudarjale aktualne zahteve: enotna osnovna in meščanska šola, visokošolska izobrazba učiteljstva, posvetni značaj šole, izključitev konfesijonalnih vplivov, depolitizacija šolske uprave. Poleg tega si trudi ČOU, da bi združila vse učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol na podlagi skupne borbe tudi za specijalne interese.

Vse naročilnice in vsa nakazila za Mlad. Matico naj se dopošljejo najpozneje do 10. aprila.

LISTEK.

Ob koncertu v Mariboru

(6. aprila 1929.)

Naš pevski zbor je imel nastopiti v Mariboru že lani o priliki državne skupščine UJU. Koncert se je moral radi poteka skupščine odložiti in šele letos je mogoče izvesti nastop.

Če prihaja zbor razmeroma pozno v Maribor, prihaja pa s popolnoma novim sporedom. Pesmi, ki jih bo izvajal, se pojejo prvič v Mariboru. Skladbe — slovenske in hrvatske — so večinoma najnovejše in so prav tako zanimive za lajika, kakor za glasbenika. A dasi predstavljajo novo, moderno glasbo, imajo lepoto, ki jo uživa tudi glasbeno neizobražen človek. V tem je posebnost sporeda, ki se bo izvajal v Mariboru.

Za izvajanje programa jamči ime zborovega vodje, mojstra Kumarja, najmočnejšega, najžilavejšega avangardista naše moderne pesmi. Dvomim, če imamo človeka, ki bi s tolikim ognjem propagiral in širil v javnosti skladbe naših najboljših sodobnih komponistov. Da so dela teh mož dobra, da imajo umetniško vrednost, je dokazal izven naših mej, pred hladnimi sodniki v tujini. Prof. Kumar je dirigent, ki je šel z našo pesmijo in z našimi zbori v Bologno in v Frankfurt, v glasbena središča Evrope.

O učiteljskem zboru samem ni treba izgubljati besed. Pokazal je svojo sposobnost v Ljubljani in v Zagrebu. Obe mesti razpolagati danes v glasbenem oziru z mnogimi sredstvi, obe mesti sta v kritiki izredno strogi in gledati z ekskluzivističnim očesom na kroge, ki niso profesionistični. Vzlic temu se je zbor popolnoma uveljavil in s svojim delom pogaziti predsodke, ki škodljivo ovirajo širok glasbeni razvoj pri nas. O priliki zadnjega koncerta v Ljubljani je kritika priznala, da je treba zbrati učiteljstvo iz vse Slovenije in klicati prof. Kumarja iz Zagreba, ako se hoče čuti naša moderna pesem. (»Dom in svet«, 1. in 2. številka letošnjega letnika.)

Pevski zbor slovenskega učiteljstva je danes resen činitelj naše glasbene umetnosti. Da se je to doseglo, je bilo treba mnogih žrtev, od katerih so največje žrtve pevcev samih. Za zbor ni bilo povsod dovolj razumevanja, ker se nismo povsem zavedali, da mu je cilj umetnost. Preveč smo zamenjavali umetnost s priložnostnim popevanjem iz minulih rodoljubno čuvstvenih dob. Šele z delom in z neomahljivim stremljenjem zbora po dosegi umetniške višine so se stvari nekoliko izboljšale.

Propaganda za pevski zbor tudi danes še ni prav lahka med učiteljstvom. Vendar se širi zavest, ki pravilno osvetljuje prizadevanje učiteljstva z zborom artistične vrednosti. Kar je organizacija žrtvovala za pevski zbor, je storila za našo glasbeno umetnost. Sicer si večino gmotnih sredstev za svoj obstoj pridobi zbor sam, vendar bi ne bil mogoč brez organizacije. Učiteljstvo nima včasi niti za vsakdanji kruh, pa vendar žrtvuje za povzdigo, za razvoj naše glasbe. Njegovi uspehi niso brezpomembni — danes nam javnost to priznava — in kar je glavno: ti uspehi so izključno naše delo, naše žrtve. Učiteljstvo je torej kulturni činitelj preko okvira svojega poklica, in sicer močan in uvaževan činitelj. Poleg ustanove Mladinske Matice, ki se razvija v osrednje založništvo mladinskega književnega trga v Sloveniji, je pevski zbor najkrepkejša priča kulturnega pomena slovenskega učiteljstva, aktivna postavka tudi v današnjem času.

Ko pevski zbor končno nastopi tudi v Mariboru, se ne sme zgoditi, kar se je zgodilo o priliki njegovega zadnjega koncerta v Ljubljani. Občinstvo je pokazalo učiteljskemu pevskemu zboru svoje simpatije z obiskom koncerta, večina ljubljanskega učiteljstva ga ni smatrala vrednega tega, izostala je, kakor da ni to tudi zadeva stanu. Upamo, da v Mariboru ni mogoče kaj takega. Upamo, da bodo tovarišice in tovariši še opozorili krog svojih znancev na koncert, da se bodo zavzeli v prosvetnih organizacijah za obisk. Toliko stanovske sebičnosti je pri vsakem stanu, zakaj bi je ne bilo pri nas? Če delamo za druge, delamo lahko tudi zase. Resnica je, da naš pevski zbor krije večino svojih izdatkov predvsem iz lastnih prireditev. Zato mu tudi ne more biti vseeno, kakšen je obisk koncertov, ki jih prireja. Potreben je tudi danes še moralne in gmotne podpore, da more iti za svojimi visokimi cilji. Prosimo tovarišice in tovariše v Mariboru in v okolici, naj mu te pomoči ne odrečejo — prosimo jih radi napredka naše glasbene umetnosti same, radi pomena in uveljavljenja stanu ter radi obstoja učiteljskega pevskega zbora. Naj bi bil koncert v vsakem oziru priča, da je slovensko učiteljstvo faktor, mimo katerega ni mogoče v našem prosvetnem življenju.

I. S.

2. Proti ČOU se je ustanovil Svaz Učitelstva Československého, ki vsebuje sledeče organizacije: a) Osrednje učiteljsko društvo na Češkem z 9500 člani, b) Osrednje učiteljsko društvo na Moravskem in v Šleziji s 6500 člani, c) Osrednje društvo za učiteljice ročnih del na Češkem z 900 članicami. Naslednji organizaciji sta s SUČ v nekaki pogodbeni zvezi: a) Deželno udruženje učiteljic na Češkem s 1800 članicami in b) Društvo upokojenih učiteljev z 8000 člani. V celem ima SUČ okrog 27.700 članov.

Skupnega centralnega glasila SUČ nima. Prva generalna skupščina se je vršila 1. in 2. novembra 1926. Resolucija zahteva enotno narodno šolo brez razlike specijalnih interesov in enakost ter enakopravnost vsega učiteljstva.

Nasprotstvo med tema organizacijama je precej ostro in ni izgledov, da bi prišlo kmalu do pomirjenja ali celo združitve. Vendar pa diference ne segajo posebno globoko, ampak so, kakor je videti, bolj izraz nestrpnosti voditeljev obeh udruženj, kateri bijejo ljuto besedno borbo, medtem ko je med članstvom nasprotnih si taborov strpljivo ali celo prijateljsko razmerje.

LETSKA UČITELJSKA ORGANIZACIJA.

(Latvijas Skolotaju Savieniba. Iz »Internacia Pedagogija Revuo«.)

Ustanovila se je leta 1917., takoj po ruski revoluciji. Dokler je spadala Letska pod carsko Rusijo, je bila tudi učiteljska stanovska organizacija prepovedana. Sprva je imela LSS malo članov, ker so bili letski učitelji raztreseni po vsej Rusiji, toda vzlic temu se je pričelo živahno delo, izhajati je začel list »Latvijas Skola«. To delo pa je kmalu ponehalo, ko so koncem leta 1917. zasedli Nemci Rigo in ostalo Letsko, nemogoče pa je bilo tudi pod komunističnim režimom. Šele po porazu komunistov leta 1919. je delo na novo oživelo, po vsej Letski so se ustanavljala učiteljska društva, ki so pristopila skoro vsa k LSS, ki šteje danes 3000 članov in 32 društev. Med temi so tudi 4 manjšinska, in sicer 2 židovski, 1 rusko in 1 belorusko.

Program LSS je sledeči: 1. združitev vsega učiteljstva v državi, 2. obramba gospodarskega in pravnega položaja, 3. dvig in poglobitev izobrazbe učiteljev, 4. pospeševanje narodne omike. V ta namen se prirejajo kongresi, konference, tečaji, pedagoški tedni. Ustanovil se je pedag. urad, ki daje učiteljem nasvete glede novih potov prosvetnega dela, in pedag. muzej, ki daje tudi navodila za rabo učil. Razen lista »Latvijas Skola« izdaja LSS še pedag. revijo za učitelje in starše ter neperiodični publikaciji »Šolska literatura« in »Zgodovinski viri« ter list »Musu Nakotne« (naša bodočnost).

LSS je uspelo, da je parlament sprejel njen osnutek šolskega zakona, ki predvideva enotno šolo, sestoječo iz sledečih stopenj: 1—2letna pripravljalna šola (menda otroški vrtec), 6razredna osnovna šola in 4—5razrednja srednja oziroma strokovna šola. Za otroke, ki ne prestopijo v srednjo šolo, je obvezna še posebna nadaljevalna šola.

LSS ima hiše v Rigi in ob morju ter posestvo na deželi, kamor lahko gredo člani poleti na letovišče. Na pobudo te organizacije se je ustanovila tudi bolniška blagajna in posojilnica za učitelje. (Dalje prih.)

Občni zbor Učiteljskega doma v Mariboru.

Agilno delovanje Učiteljskega doma v Mariboru. — Vsestranske gospodarske akcije. — Ob desetletnici mora dom stati!

Dne 19. marca 1929 se je v Mariboru vršil VII občni zbor Učit. doma.

Udeležba je bila boljša nego v poslednjih letih. Zastopnike je poslalo 7 učiteljskih društev.

Ker za 9. uro sklicani občni zbor ni bil sklepčen, je predsednik A. Hren v smislu § 15. društvenih pravil ob 10. uri otvoril drugega, ki je sklepčen pri vsaki udeležbi.

Zapisnik. Overovateljem zapisnika poslednjega občnega zbora sta bila izvoljena tovariša C. Hočevar in Lj. Petrič. Na njun predlog se je zapisnik brez debate odobril.

Poročila.

Predsednik je v svojem poročilu izvajal, da je vodstvo leta 1928. zasledovalo dve smernici: 1. da nabere kolikor mogoče veliko denarja in 2. da se skuša približati končnemu cilju društva. Zato se razun drugega zvezka **»Prekmurskih pravljic«** ni založilo ničesar, a odbor in odsek za nakup poslopja sta si ogledala sedem zgradb, ki so bile naprodaj. Do kupčije ni prišlo. Vodstvo je mnenja, da se sme kupiti samo poslopje, čigar preureditev ne bi zahtevala prevelikih investicij, **da pa se mora na vsak način skrbeti, da se bode vsaj desetletnica društva praznovala z otvoritvijo doma.**

Nato je tajnik S. Vodenik poročal o delovanju uprave društva v preteklem poročilnem letu.

Objavila je **v stanovskem glasilu več člankov**, razposlala dve okrožnici in več prošenj za podporo in za priporočanje nakupa založenega blaga ter izvedla v enem okraju poskusno agitacijo od šole do šole.

Upravni odbor ni imel nobene seje, pač pa so se vršile tri skupne seje nadzorstva in upravnega odbora. Nadzorstvo samo je imelo dve seji.

Na seji širjega odbora dne 8. septembra 1928. h kateri je bilo povabljeno tudi nekaj članov, ki so znani gospodarski strokovnjaki, se je razpravljalo samo o nakupu hiše v Vrtni ulici št. 8. Velika večina se je sicer izrekla za kupčijo, a ker prodajalec ni hotel odnehati od svojih nekoliko pretiranih zahtev, se ni izvršila.

V skupni seji nadzorstva in upravnega odbora, ki se je vršila dne 2. februarja 1929, se je sklenilo, da se do konca šolskega leta izda nov zemljevid naše kraljevine, ker so dosedaj izišli zemljevidi Jugoslavije polni napak.

Da bode novi zemljevid temeljito delo, je vodstvo naprosilo znanega zgodovinarja in zemljepisca g. profesorja Baša, da pri sestavi načrta sodeluje. Na novem zemljevidu dobijo zemljepisni pojmi in predmeti domača imena — kar se tiče posebno južnega dela države! — geografske enote bodo označene, a pri izberi krajev, ki bodo zarisani na zemljevidu, se bode oziralo tudi na gospodarsko in zgodovinsko važne kraje.

Umestno je, da se tudi omeni, da sta pri izdelovanju državnega grba sodelovala dva učenjaka — zgodovinar podpolkovnik g. Žunkovič in znameniti hiraldik gosp. dr. Mal.

Zato od Učit. doma založeno blago ni roba, ki ima samo namen, prinašati mnogo dobička, marveč ima višji smoter: koristiti mladini in učiteljstvu in dvigati naš ugled. Dokaz temu stremljenju je še sklep širjega odbora z dne 20. februarja t. l., da naj bode cena novega zemljevida navzlic velikim nabavnim stroškom kolikor mogoče nizka, da si ga bodo mogli kupiti tudi manj premožni učenci.

Upajmo, da zbudijo tudi ta pojasnila o novem delu učiteljstva, ki je bilo dosedaj brezbrižno napram Učit. domu, vsaj nekaj zanimanja za njegovo najvažnejšo stanovsko ustanovo!

Končno je poročevalec še naznanil, da je društvo v preteklem letu dalo podpore trem učiteljiščnikom in da od 1. februarja t. l. naprej plačuje nekemu abiturijentu, ki je postal popolna sirota, 150 Din mesečno. Razun tega je z brezobrestnim posojilom omogočilo, da se je neki marljiv tovariš in pedagoški pisatelj udeležil pedagoškega tečaja v Nemčiji.

Blagajnik M. Kožuh je poročal najprej o svojem poslovanju leta 1928. in potem podal sliko društvenega imetja.

V preteklem letu je društvo imelo sledeče dohodke:

1. Članarina	5.582·—	Din
2. Darovi	28.316·40	„
3. Izkupiček za zemljevide	45.771·35	„
4. Izkupiček za drž. grb .	5.488·52	„
5. Izkupiček za »Prekmurske pravljice«	1.824·25	„
6. Izkupiček za »Šolo v nebesih«	264·50	„
7. Obresti od nalož. glavnic	9.638·59	„
8. Obresti od drž. obveznic	1.550·—	„
9. Vrnjeno posojilo . . .	1.750·—	„
Gotovina .	100.185·61	Din
Vrednost prejetih drž. obv.	500·—	„
Skupaj .	100.685·61	Din

Izdatki so znašali:

1. Režijski stroški	2.095·—	Din
2. Manipul. pristojbine pri poštni hranilnici	219·03	„
3. Nagrade	6.200·—	„
4. Podpore	3.561·20	„
5. Posojilo	5.000·—	„
6. Tiskovine	478·—	„
7. Razni stroški	282·—	„
Skupaj .	17.835·23	Din

Končni gmotni uspeh leta 1928.:

Dohodki	100.685·61	Din
Izdatki	17.835·23	„
Prirastek	82.850·38	Din

Dne 31. decembra 1928 je znašalo premoženje Učit. doma:

1. Gotovina	193.004·02	Din
2. Nominalna vrednost drž. obveznic	22.500·—	„
3. Vrednost zaloge blaga .	173.451·—	„
4. Vrednost inventarja . .	1.000·—	„
5. Terjatve	24.700·—	„
Skupaj .	414.655·02	Din

Gotovina je naložena v varnih denarnih zavodih.

Blagajnikovemu poročilu je sledilo izčrpno poročilo upravitelja založenega blaga.

V preteklem letu je društvo razposlalo: 95 kom. »Prekmurske pravljice«, I. zvezek. 12 kom. »Šole v nebesih«, 304 kom. državnega grba, 7626 kom. zemljevidov. Razpečano blago je veljalo 51.510 Din.

Koncem leta 1928. je imel Učit. dom v zalogi: 84 kom. »Prekmurske pravljice« I. zvezek, 2500 kom. »Prekmurske pravljice« II. zvezek, 1739 kom. »Šola v nebesih«, 24.821 kom. zemljevidov, 3070 kom. državnega grba.

Zaloga je cenjena na 173.451 Din.

Načelnik nadzorstva M. Pučelik je poročal, da se je vršila revizija blagajnikovega poslovanja trikrat in je z veseljem povdarjal, da je blagajnikovo delo skrbno, natančno in pregledno. Zato mu je v imenu društva izrazil popolno zaupanje in iskreno zahvalo.

O poročilih društvenega vodstva se je vršil živahen razgovor.

Član F. Podgornik je priporočal, da se založeni zemljevidi zvežejo v zvezke, ker imajo učenci raje atlase nego posamezne zemljevide.

Odbornik C. Hočevar se je čudil, da izkazuje večina postavk dohodkov — posebno članarina! — manjše zneske kakor v prejšnjem letu. Blagajnik mu je pojasnil, da se je nekaj članarine za 1928. leto plačalo po novem letu, da lani ni prejel večjega števila državnih obveznic z neizplačanimi kuponi in da se je leta 1928. sicer prodalo več zemljevidov kot v prejšnjem ali po nižji ceni.

Član Lj. Šijanec je svetoval blagajniku, da izkaže darovalce povodom izplačila razlik imenoma.

Nato so se poročila soglasno odobrila.

Članarina za leto 1929.

Sklenilo se je, da se naj za tekoče leto pobira članarina v istem znesku kakor lani, t. j. 20 Din letno (ali 1 Din 66 p na mesec!).

Volitve.

Volitve upravnega odbora so se izvršile z vzklikom in soglasno. Izvoljeni so bili: predsednikom A. Hren, Studenci; podpredsednikom J. Rajšp, Krčevina; blagajnikom M. Kožuh, Maribor; tajnikom S. Vodenik, Maribor; odbornikom C. Hočevar, Krog, F. Karbaš, Ljutomer, J. Klemenčič, Pobrežje, Lj. Muzek, Št. Vid pri Ptuju in M. Planer, Sv. Pavel pri Preboldu.

Glede volitve nadzorstva je predsednik predlagal, naj se lanski sklep, da se morajo vsako leto voliti drugi člani nadzorstva, razveljavi, ker je radi revizije potreba, da je v odboru nekaj članov, ki imajo že vpogled v poslovanje društva. Njegov predlog je bil sprejet ter so bili v nadzorstvo izvoljeni: g. A. Šijančeva, Razvanje, M. Lešnik, Marenberg, I. Lovše, Krčevina, Lj. Petrič, Maribor in M. Pučelik, Maribor.

Predlogi in nasveti.

Predsednik je predlagal, da založi društvo »Almanah«, katerega izda mariborsko učiteljstvo povodom desetletnice slovenskega šolstva v Mariboru. Sprejeto.

Tajnik je predlagal, da si Učit. dom pridobi v vsakem okraju potrebno število agilnih članov, kateri bi kot zaupniki društva v svojem bivališču in okolici razpečavali založeno blago in vzpodbujali tovariše, da plačajo skromno članarino. Predlog se je v principu sprejel, a odboru se je izvršitev prepustila.

Končno je še tajnik opozoril na dražbeni oklic o prisilni prodaji neke hiše z zemljiščem, ki bi bil jako pripravno stavbišče za dom. Vodstvu se je naročilo, da o zadevi natanko poizveduje in potem odboru stavi svoje predloge.

Ker je bil vzpored izčrpan, je predsednik zaključil občni zbor, se zahvalil udeležencem za sodelovanje in jih zagotavljal, da bode odbor krepko korakal po začrtani poti proti bližajočemu se cilju.

A. KOPRIVA:

Kaj še lahko storimo za Mladinsko Matico?

Za deset dinarjev.

Nekaj v pobudo za še uspešnejše delo za **Mladinsko Matico**, nekaj pa v premišljevanje, kako še bolj enotno in bolj uspešno organizirati agitacijo in zbirati članarino zanjo. Morda članek navidezno ni tako nujen in potreben, kljub temu pa bi naj zgibal one, ki še dvomijo, ki se še niso znašli v dejstvu, da je Matica ne le veliko delo slovenskega dela UJU, ampak da Mladinska Matica v resnici krči pot k večjemu upoštevanju in razmahu slovenske knjige tudi v najširših narodovih plasteh.

Po raznih izjavah tovarišev poverjenikov, pa tudi iz statistik lanskoletnih naročnikov je razbrati, da je za tako koristno ustanovo kakršna je Mladinska Matica, število naročnikov v razmerju samo z osnovnošolsko mladino vse premalo in je oklic poverjeništva UJU, da naj vsaka šola pridobi vsaj 12% učencev kot naročnike, znamenje, da se še stavijo pohodu te akcije velike ovire.

Treba pa bi bilo spoznati, v čem obstojajo te zapreke in jih organizirano odpraviti ali vsaj v gotovi meri omejiti. Zato bi bilo primerno, da ob priliki, ko končavamo drugo leto in stopamo že v tretje leto agitacije za Mladinsko Matico, zbero vsi poverjeniki na posameznih šolah ali zborovanjih svojih društev izjave o težkočah pri agitaciji za to ustanovo in jih pošljejo odboru Mladinske Matice. Tako zbrane izjave bodo mogle dati dovolj točno sliko o vseh ovirah, ki še ne puste Matici do one popularnosti, ki jo zasluži. Pa ne le negativnih, tudi pozitivnih izjav bi bilo treba. Zbrati bi bilo vsa poročila, ki govore o načinu uspešnejše agitacije in uspešnejšega pridobivanja naročnikov med šolsko in šoli odraslo mladino ter med ljudstvom sploh. Načini agitacije so sicer različni, kakor so različne razmere, vendar pa je treba tudi za to navidezno lahko nalogo neke norme, ki se pa, kakor že zgoraj naznačeno, morejo določiti le po skupnih izjavah in poročilih vseh poverjenikov.

Bili smo nekoč prav dobri agitatorji za zadeve, ki so se tikale najmanj našega stanu ter duševnega in etičnega zdravja narodovega naraščaja. Čemu ne bi tej svoji, četudi v razočaranjih preizkušeni agitatorski sili in zmožnosti dali koristnejše smeri in popravili s tem v dobrem, kar smo zagrešili nekoč v slabem.

Ali je morda težje hoditi ob raznih prilikah od kmeta do kmeta, k temu ali onemu delavcu agitirat za 10 Din, ki jih žrtvuje v prid lastnemu otroku, da mu podari knjige Mladinske Matice, nego za shode, kjer se je napivalo s stotaki lažem, sovraštvu, nestrpnosti? Ali je res taka agitacija za deset dinarjev preotročja, neprimerna in vsiljiva? Pomislimo na dejstvo, kako so še pred nedavnim v vsaki večji vasi, da celo v vsaki trgovini kar na debelo ponujali ničvredne enodinarske publikacije »Širom svijeta«, katere so preplavljale vse narodove plasti in se v resnici še vtihotapljajo vanje. Saj en dinar na teden manj se navidezno v žepu ne pozna, tembolj pa bi se poznal čez desetletja njegov učinek, ko bi bil tkzv. mali — das! danes še vedno nravnejši človek, tudi že v dušo okužen.

Treba je vedno pomisliti, čim več bo izdajal narod za literarne in strokovne knjige in čim manj za šund, alkohol i. dr., tem več si bo tudi narod prihranil, ker bo začel mislit: in znal ločiti dobro in slabo, koristno in škodljivo.

Ko omenjam na eni strani kot primer ničvredne publikacije »Širom svjeta«, kakor »Osvetnik«, spomnim na drugi strani na vest, ki so jo prinašali nekateri časopisi, da je 20. februarja l. l. umrl v Berlinu duhovnik dr. Karl Sonnenschein, znan kot berlinski apostol, kateri je obenem vzgled neuklonljive, vztrajne in vsestranske agitacije, ko je proti nenravnemu tisku, ki so ga organizirala profitarska podjetja, delal reklamo za lepo, koristno in pošteno čtivo z besedo in dejanjem, z organiziranjem mladinskih čitalnic, izdajanjem cenih leposlovnih brošuric in knjig.

Dodajam zgornja primera, kar posredno odločno zanikujeta mnenja in izgovore, da je agitacija za idejo, kakršno ima Mladinska Matica, agitacija za njene publikacije, izsiljevanje denarja od ljudi v teh gmotno težkih časih. Nasprotno, taka agitacija je borba proti zlu, ki sicer ni posledica vsahnjenja etike v ljudstvu, kakor se često in rado piše, marveč glasna obsodba vse slovenske »inteligence«, ki s svojimi kratkovidnimi nazori indirektno podpira smrdljive literarne usedline.

Baš zato je potrebno in nravna dolžnost slehernega učitelja, da bolj smotreno agitira za Mladinsko Matico, ki je šele v prvih začetkih, posebno med ljudstvom. Streti je treba v ljudstvu nezaupljivost, ki nima izvora le v konservativnosti, ampak često in opravičeno v doživljenih najrazličnejših razočaranjih. Takega vkoreninjenega ugleda in zaupanja kakor ga ima n. pr. Mohorjeva družba med slovenskim narodom, še Mladinska Matica ne more imeti, četudi njena ideja nič ne zaostaja za idejo Mohorjeve družbe.

Treba pa je zato nele časa, ki danes tudi ne pride več toliko v poštev, ko živimo hitro, ampak pravilne, neodbijajoče agitacije. Ta pa ni in tudi ne sme biti v geslu, pridobiti čim več članov, ampak, prej nego to, ustvariti smisel, uvidevanje za resnično potrebo visoke naloge te ustanove za naraščaj slovenskega naroda.

Vsled tega pa je predpogoj vsake agitacije učiteljevo zaupanje med ljudstvom. Drugo pa je primerna reklama, ki dozdaj ni bila taka kakor bi bilo za Mladinsko Matico potrebno. Koliko listkov sem moral napisati staršem svojih malih naročnikov, da sem jim poljudno in podrobno razložil, kaj je in kaj hoče Mladinska Matica ter govoril o tem osebno! Posojal sem jim lanske publikacije in šele potem sem prejel tistih deset dinarjev. Tako sem moral agitirati večinoma pri premožnejših starših. Dobro bi bilo, da Mladinska Matica ob izidu publikacij izda tudi reklamne liste za naročitve v prihodnjem letu obenem s publikacijami, dá iste v razpošiljatev tudi raznim drugim slovenskim Maticam, družbam in publikacijam, katerim krči Mladinska Matica pot do večjega razmaha med ljudstvom.

Včasih tudi reklama ne izda mnogo. Deset dinarjev naenkrat iz delavčeve listnice je mnogo. Neka rudarjeva žena mi piše dobesedno: Pač ne morem še danes dati tistih deset dinarjev za knjige. Dekle me vedno prosi. Oče ves čas ni imel nobenega zaslužka. Šele danes je prvič šel na šiht. Kakor hitro bo mogoče, bo že prinesla denar. Kar zapišite jo, da dobi knjige.

Slične pismene in ustne izjave kažejo, da ni vedno nerazumevanje vzrok narodovemu nerazpoloženju za različne, četudi koristne ustanove in publikacije, marveč brezposelnost, pomanjkanje, uboštvo.

Ravno zgornja izjava te preproste žene kaže, da razume povsem pomen otrokove izobrazbe.

(Konec prihodnjič.)

Ure, zlatnine in srebrnine na obroke
brez zvišanja cen pri urarju in juvelirju
M. JLGERJEV SIN, Maribor
Gosposka ulica 15.

Pletene spomladanske kostume, lumberje, jumperje, telovnike, nogavice i. t. d. izdeluje najceneje tvrdka
FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Židovska ulica 7.
Naročila v najkrajšem času. Vedno najnovejši vzorci.

Miroslava Leitgeb / Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija. Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje in predtisk.

Kronika.

IZ POLEMIKE O URADNIŠKEM VPRAŠANJU.

Navajamo nekaj odgovorov na dr. Gosarjev članek, ki smo ga objavili v zadnji številki.

Fran Erjavec odgovarja v »Slovencu« med drugim sledeče:

Ni uradniško vprašanje golo in mehanično vprašanje povpraševanja in ponudbe, temveč v najvišji meri državno, obče, naravnost moralno vprašanje. Deset let našega državnega življenja se ni končalo s krizo samo zaradi nesposobnosti političnih strank in parlamenta, temveč v enaki meri zaradi nesposobnosti velikega dela uradništva in uprave.

*

Zakaj pa smo imeli in imamo še danes slabo upravo in deloma slabo uradništvo? Odgovor je na dlani. Zato, ker so vsi najboljši elementi bežali iz državnih služb ter si skušali poiskati kruha, kjerkoli so mogli. Uradništvo se je po vojni nastavljalo po velikem delu po partizanskih vidikih, neštete reakcije so pometale na cesto, kar ni slepo izvrševalo želja vladajoče stranke, a na njih mesta so se nastavljali novi strankarski priganjači, plače so se odmerjale tako nizko, da je padlo uradništvo že skoro med berače in njih pravni položaj je pa postal slabši nego ročnega delavstva. Prva posledica takega »reševanja« uradniškega vprašanja je bila ta, da so se sposobne moči začele ogibati državne službe, a logična posledica je bila potem, da je padal nivô državne uprave od leta do leta.

Če hočemo tedaj ozdraviti našo državno upravo, je treba ustvariti predvsem prvovrstni uradniški kader, katerega pa po receptu g. dr. Gosarja po mojem prepričanju nikakor ne bomo mogli ustvariti. Njegovo dosela gospodarsko-materijalistično pojmovanje tega vprašanja, kakor on pojmuje vprašanje mezd sploh, je danes že zastarelo celo v modernem kapitalističnem svetu (Ford, Bata i. dr.), a ravno pri javnem uradništvu bi pomenjala zmaga takega načela uprav uničenje vse državne uprave in s tem tudi države same, kajti v državno službo bi šli izključno le še oni, ki bi ne mogli prav nikamor drugam, torej najslabši. Dober uradniški korpus in s tem dobro upravo bo dobila država izključno le tedaj, če osvobodi uradništvo morečih verig političnih strank, če mu zasigura absolutno pravno sigurnost, stalnost, in če ga dobro plača. Vsaka druga pot je napačna in vsak drug princip, ki ne sloni na predpostavki, da ima uradnik posebno funkcijo, katero je presojati ne po gospodarsko-materijalističnih, ampak v prvem redu po etičnih vidikih, je principijelno pogrešen. Dajte uradniku to, pa bo upokojencev polovico manj, uradništva bo pa tudi treba vsaj tretjino manj in s tem bo rešena tudi finančna stran tega vprašanja.

*

Če hočemo zmanjšati sedanje preveliko število uradništva, tedaj se ga nikakor ne sme reducirati, temveč je treba popolnoma preurediti ves naš upravni sistem in s tem se bo kar mehanično tudi zmanjšalo število uradništva. Če izhajajo velesile z 7—9 ministrstvi, bi menda zadostovala tudi nam, kar bi že prav znatno vplivalo na državni proračun. Ob priliki ustavnih debat so vsi pametni ljudje mislili, da dobimo kakih 6 do 12 pokrajinskih upravnih edinic, dočim imamo danes 33 oblasti. Brez škode, da celo v veliko, veliko korist bo, če reduciramo vsaj 25 velikih županstev, pa bo prišlo v državni proračun nadaljnje znatno olajšanje.

*

Skratka: zmanjšanje števila uradništva je izvedljivo zgolj pri poprejšnji temeljiti reformi vsega upravnega sistema, sicer pa ne. Dokaz tej trditvi so vse dosedanje redukcije, kajti še po vsaki redukciji so se morala vsa uradniška mesta iznova zasesti, če se pa niso, je pa trpela uprava.

*

Osnovna načela, na katerih je mogoče ustvariti dober uradniški korpus, so: popolna depolitizacija uradništva, njegova absolutna pravna sigurnost, stalnost in dobre plače. Novi uradniški zakon mora biti tak, da bo ljudem, ki so s pozitivnim delom dokazali kvalifikacijo za kako mesto, omogočil na njem razviti vse svoje tvorne sile, ne pa da ga postavi naslednji režim kratkomalo pod kap, kakor se je to doslej dejansko godilo. Prav in v redu, da, celo neobhodno potrebno je, da ima novi uradniški zakon najstrožja določila za lene, nesposobne in koruptne elemente, ki jih je treba čim prej odstraniti iz javne uprave, toda pridnemu, sposobnemu in poštenemu mora dati absolutno pravno sigurnost in stalnost, ki je doslej ni imel. Ustvariti tak zakon ni prav nobena umetnost, samo izvajati bi ga bilo treba, ne pa trpeti, kakor doslej, da ostane dobršen del zakonskih določil zgolj na papirju. Potem bo uradnik neodvisen od milosti in nemilosti raznih političnih veličin in posvetil bo z veseljem svoji službi vse svoje tvorne sile.

Iz Zveze državnih nameščencev za Slovenijo.

—z **Odgovor Zveze državnih nameščencev na dr. Gosarjev članek:** »Naš Glas« odgovarja v 7. številki sledeče: »Kratek odgovor. Ljubljanski dnevnik »Slovenec« je dne 20. t. m. priobčil uvodni članek g. dr. Antona Gosarja o uradniškem vprašanju. Ne nameravamo načeti polemike, in sicer: 1. ker je članek tako jasen, da ga lahko brez našega komentarja obsodi vsak državni nameščenec, in 2. ker je g. dr. Gosar poklican v vrhovni zakonodajni svet. Samo nekaj bi radi pripomnili. G. dr. Gosar se temeljito moti, ako misli, da mi državni nameščenci stremimo za socialnim ugledom zaradi svojih oseb; vemo, da ga nimamo več, vemo tudi, kdo nam ga je zapravil. Vendar smo skromnega mnenja, da je **za državo** neobhodno potrebno, da je socialni ugled njenih predstavnikov nekoliko višji nego ugled povprečnega proletarca. Toda dovolj. Preostaja nam ponižna prošnja, da bi g. dr. Gosar izvolil položiti svoje reševalne misli v najgloblje predale svojega socialno-političnega arhiva in da bi ž njimi ne kalil dobre volje ostalih članov vrhovnega zakonodajnega sveta, o katerih smo prepričani, da bodo posvečevali uradniškemu vprašanju vso svojo dobrohotno pozornost.«

—z **Akcija uradniških organizacij za novo stanovanjsko zaščito.** Večina odpovedi stanovanj s terminom 1. maja bo zadela baš uradniške vrste, upokojence, invalide in druge šibkejše sloje. Računa se, da je bilo izročenih blizo 500 stanovanjskih odpovedi. V uradniških vrstah je zavladala velika skrb za bližnjo prihodnost. Dne 7. februarja t. l. je imela Zveza državnih nameščencev za Slovenijo posebno sejo o tem vprašanju. Na tej seji je bilo sklenjeno, poslati osrednjemu savezu državnih uradnikov v Beogradu nujen dopis, s katerim se ga pozivlje, da nemudoma intervenira pri predsedniku vlade v svrho zaščite uradništva po 1. maju t. l. Zveza prosi osrednjo stanovsko ustanovo, da posveti temu vprašanju vso pažnjo in da predloži vladi podaljšanje sedanjega stanovanjskega zakona. Če bi pa podaljšanje bilo nemogoče, naj vlada reši to vprašanje z maksimiranjem najemnin ali pa kakorkoli drugače, vendar tako, da uradništvo s 1. majem ne bo na cesti. Obenem je bilo sklenjeno, da bo Zveza državnih nameščencev skušala tudi direktno posredovati pri vladi v svrho stanovanjske zaščite svojih članov. — »Naš Glas«.

—z **Položaj državnih uslužbencev.** Na plenarni seji Činovniškega Saveza, ki se je vršila 22. in 23. t. m. v Beogradu, je glavni Činovnički savez razpravljal o sedanjem položaju državnih uslužbencev ter o korakih, ki jih je treba storiti v najbližnji bodočnosti.

—z **Delo Zveze državnih nameščencev za koristi državnega uradništva.** V soboto 24. marca in nedeljo 25. marca se je vršila plenarna seja centralne uprave Glavne uradniške zveze, na kateri se je razpravljalo o splošnem položaju državnega uradništva v zvezi s skorajšnjo revizijo uradniškega zakona. Dne 25. marca je posebna deputacija, v kateri sta bila izmed Slovencev gg. dr. Ferjančič in Makso Lilleg iz Ljubljane, posetila ministrskega predsednika Pero Živkovića, finančnega ministra dr. Švrljugo in ministra socialne politike dr. Drinkovića ter jim pojasnila stališče uradništva glede na revizijo uradniškega zakona. Obenem je deputacija intervenirala v zadevi stanovanjskega vprašanja ter prosila, naj bi se za državne uradnike stanovanjska zaščita podaljšala še preko 1. maja tekočega leta, ker bi se sicer najemnine tako povišale, da bi jih državni uradniki pri svojih dosedanjih prejemkih ne zmogli.

Učiteljski pravnik.

NOV POSTOPEK PRI NAKAZOVANJU UČITELJSKIH PLAČ.

Da se more urediti računovodstvena služba za področje prosvetnih oddelkov v Ljubljani in Mariboru, se ustanovi pri prosv. oddelku v Ljubljani posebni računov. odsek.

Razven ostalih predpisanih poslov bo opravljal ta odsek tudi izplačevanja vseh službenih prejemkov vsega osobja, ki spada pod prosvetna oddelka v Ljubljani in Mariboru, in osobja drugih prosvetnih ustanov (izvzeto je Narodno gledališče v Ljubljani, Univerza v Ljubljani in event. Konservatorij v Ljubljani).

Da se bo moglo vršiti to izplačevanje redno in točno, se po pooblaščanju ministrstva prosvete P. Br. 3910/29 predpisuje naslednji postopek:

V čl. 51. pravilnika o računov. službi in o naredbodavcih so predpisani posebni plačilni listi za likvidiranje službenih prejemkov. Te plačilne liste si mora nabaviti vsak urad, šola, zavod itd. (Tiskovino je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani).

V prvi del tiskovine plačilnega lista vpiše upravitelj zavoda, šole, direktor itd. potrebne podatke, in sicer za vsakega uslužbenca posebej mesečno pripadajoči del službenih prejemkov (osnovna, položajna plača, stanarina, doklade). Prav tako se morajo točno izpolniti vse rubrike v prvem delu plačilnega lista. V drugem delu tiskovine se pa izpolni samo rubrika »vsega brutto prejemki«.

Ta plačilni list se izgotovi v dveh izvodih. En izvod (unikat) lastnoročno podpišejo vsi v spisku navedeni uslužbenci, drugi primerek (duplikat) ostane nepodpisan. Oba primerka dostavi upravitelj, direktor itd. direktno prosvetnemu oddelku v Ljubljani, odseku za računovodstvo tako, da je v rokah tega odseka najkasneje do četrtega dne (4) vsakega meseca za prihodnji mesec. Nepodpisani primerek vrne računov. odsek prosv. oddelka naravnost šolskemu upravitelju, direktorju itd. in ostane ta primerek pri upravitelju, direktorju itd. do takrat, ko prejme službene prejemke za vse osobje za dotični mesec. Na podlagi tega primerka vrši upravitelj, direktor izplačilo proti lastnoročnemu podpisu prejemnika.

Glede podpisovanja plačilnih listov se posebno opozarja na odstavek 3. in 4. čl. 51. cit. pravilnika, ki je izšel v »Ur. listu« št. 27 z dne 16. marca 1929. Posledice, ki bi nastale spričo neupoštevanja teh predpisov ali nepravočasnega predlaganja plačilnih listov, trpi vsak sam.

Plačilni listi se morajo v dveh izvodih predlagati posebej:

1. za kategorizirane državne uslužbence — uradnike vseh treh kategorij (v vrstnem redu po službenem položaju, odnosno službeni dobi);
2. za kategorizirane državne uslužbence — zvaničnike;
3. za vse stalne služitelje;
4. za vse uslužbence po čl. 130. uradniškega zakona (kontraktualci, dnevničarji vseh vrst). Pripominjam, da se pri teh navede samo skupna vsota mesečne brutto nagrade v rubriki »vsega brutto prejemki«, ostale rubrike pa ostanejo prazne.

Vsak plačilni spisek mora biti pravilno seštet.

Zaradi kratkega roka je treba izvršiti prvo predložitev tega plačilnega spiska do 15. aprila 1929.

Naša omladina.

EKSKURZIJA UČITELJSKEGA NARAŠČAJA NA JESENICE.

»Samoizobraževalni klub« ljubljanskega učiteljišča je priredil s pomočjo ljubljanskega poverjeništva UJU ekskurzijo na Jesenice z namenom, da se udeleženci seznanijo s praktičnim delovanjem delovne šole, ki jo tamkaj vzdržuje g. Pibrovec in si obenem ogledajo tudi tovarne Kranjske industrijske družbe. Ekskurzije so se to pot udeležili samo maturanti z gg. profesorjema Lenarčičem in dr. Čibejem.

Udeleženci so dve uri hospitirali v razredu g. Pibrovca in z zanimanjem sledili lepi učni sliki, ki se je zanje po čisto novih metodah razpletala pred njimi. Pouk sam je pokazal, koliko ustvarjajoče sile je v mladini, samo svobode ji je treba dati, sproščenja vseh njenih duševnih in telesnih sil ter proste poti njenim stremljenjem.

Hospitaciji je sledil ogled šole, po kosilu pa se je v šolski telovadnici vršila konferenca, ki jo je vodil šolski nadzornik in upravitelj tamkajšnje šole, g. Vider. Gosp. Pibrovec je najprej označil bistvo in sistem nove šole, nato pa se je razvila precej živahna debata, ki je skoro enoglasno izzvenela v konstatacijo, da današnja šola ne ustreza več zahtevam današnjega časa, ki zahteva samostojnih, klenih ljudi v nasprotju s hlapci, ki jih ustvarja tiranska pruska disciplina. Ideja delovne šole mora zmagati, kajti: nov čas zahteva nove šole.

Po konferenci so si maturanti ogledali tovarne za produkcijo železnih izdelkov z njihovo moderno delovno tehniko, ki je sicer produkcijo silno dvignila, toda z dosledno taylorizacijo delo popolnoma zmehanizirala in ubila v delavcu, ki je postal stroj poleg stroja, vsako samostojnost in iniciativnost.

Ekskurzija, ki je v vsakem oziru dobro uspela, se je zaključila nato s kratko zabavo v hotelu »Tancar«. E. K.

ZAHVALA.

»Samoizobraževalni klub« obeh ljubljanskih učiteljišč se s tem zahvaljuje šolskemu nadzorniku in šolskemu upravitelju na Jesenicah, g. Vidru, za njegovo pomoč pri izvršitvi našega načrta, g. učitelju Pibrovcu za zanimive novosti iz pouka in pojasnila ter ljubljanskemu poverjeništvu UJU za denarno pomoč, s katero nam je omogočilo uspešno ekskurzijo v svrho proučevanja delovne šole.

Za odbor:

Bajde Janko, t. č. preds. **Kardelj Edo**, t. č. tajnik.

Mladinska Matica.

Bližamo se zaključku nabiranja naročnikov za letošnje leto. Iz prvih rezultatov, ki so nam dospevali, se nam je razvijala naravnost sijajna perspektiva za uspeh letošnje akcije. Toda že danes vidimo, da so se podvizali z zaključitvijo le najmarljivejši propagatorji. Prva poročila so nam prinašala 25 do 50% odstotek šoloobiskujočih otrok. Naš optimizem pada postopoma z novo priglašenimi naročniki.

Kaj naj počnemo in ustvarimo z rezultati, kot nam ga izkazuje neka devetrazrednica, ki nam pošilja 7 naročnikov izmed 426 otrok, ko ne prispeva vsak razred niti z enim celim naročnikom? Ali n. pr. Sv. Anton nad Rajhenburgom, ki ne izkazuje izmed 137 otrok niti enega naročnika?

Izdali smo parolo o 12% vseh šoloobiskujočih otrok. Kako naj opravičimo neuspeh naše akcije pred vsemi onimi marljivimi tovariši in tovarišicami, ki so dosegli z neutrudljivo požrtvovalnostjo polovico in še več otrok po svojih razredih? Ves njihov trud in idealizem sta paralizirana po indolenci kolegov, ki ne čutijo niti pri tako važni kulturni ustanovi dolžnosti, da bi ganili niti z mezincem za njen prospeh.

12% kot minimum ni bila naša kaprica, niti demagoško geslo, ampak absolutno nujen predpogoj, da predložimo slovenski mladini dragocen kulturni dar.

Uspehi slovenskega učiteljstva na tem polju so merilo za razumevanje njegovega kulturnega poslanstva.

Rok za priglašenje traja do 10. aprila. Tovariši in tovarišice! Storite vse, kar je v vaših močeh, v teh zadnjih urah!

Naša gospodarska organizacija.

—g **Članom Učit. Samopomoči.** V teh dneh prejmete položnice za 185. smrtni slučaj (Fran Brinar, Gotovlje) v znesku 6 Din, za zakonske pare 11 Din. Zamudnikom sem prištel k temu znesku še zaostanke iz prejšnjih mesecev. Prosim vse člane, da poravnajo **takoj** te zneske. — Zadnja posmrtnina (za 185. smrtni slučaj) je znašala **11.525 Din.** — Društvo ima danes **2307 članv.**

Zbirka za „Učiteljska domova“.

UČITELJSKI DOM V LJUBLJANI.

Popravek: Marija Auersperg ni darovala zase 100 Din, ampak kot prebitek od šolske igre v Olševku. Isto Mica Malenšek. 100 Din je darovalo učiteljstvo v Olševku od prireditve na Miklavžev večer. **Darovali so:** Mara Petrovčič z Iga 100 Din, učiteljice na liceju v Ljubljani po Miri Engelmanovi 200 Din, Pavla Wölfling iz Radovljice 50 Din, učiteljstvo v Predosljah 100 Din, učiteljstvo v Žireh 120 Din, Marija Franke z Rudnika 100 Din, Schubert Angela iz Ljubljane 50 Din, Repič Vilma iz Ljubljane 20 Din, Valenta Božidar iz Ljubljane 50 Din, učiteljstvo iz Mokronoga 50 Din, Robert Plavšak iz Trbovlja 100 Din, učiteljstvo iz Trbovlja 180 Din, Ivan Pečnik iz Svibnega 100 Din, učiteljstvo v Radečah 100 Din, Amalija Macák iz Škofje Loke 20 Din, Fran Ločniškar na Turjaku 50 Din, Josip Siegmund iz Starega brega 50 Din, osnovna šola v Cerkljah od igre 500 Din, osnovna šola v Tržiču od igre 100 Din, Ivan Kocijančič iz Ljubljane 100 Din, Josip Čonč iz Jarenine 100 Din, Silva Schwarz in Anton Turk z Drenovega griča po 20 Din, Albin Lajovic iz Tržiča 100 Din, Anton Arrigler iz Trzina 50 Din, Gvidon Pahor iz Skaručne 50 Din, Anton Gnus iz Dola 100 Din, skupaj **2580 Din. Vsem darovalkam in darovalcem najlepša hvala! — Josip Kobal,** blagajnik.

UČITELJSKI DOM V MARIBORU.

Ob prejemu razlik so se Učit. doma spomnile še šole: Sv. Peter pod Sv. gorami 125 Din; Mala Nedelja 90 Din; Razvanje 100 Din; Črna (Prevalje) 300 Din; Dornova 160 Din; Slovenjgradec osnovna šola 55 Din; Šmartno ob Dreti 100 Din; Mozirje 100 Din in tov. Mihael Vauhnik, šolski uprav. v pok., Sv. Jakob v Slov goricah 100 Din. — Vsega skupaj je na razlikah darovanih 13.864·75 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena hvala! — **M. Kožuh,** blagajnik.

FOTO-APARATE kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik
Ljubljana, Stari trg 9.

Splošne vestl.

POSLANO.

Gospod urednik, blagovolite sprejeti v svoj list naslednje vrstice:

Po 12mesečnem neprostovoljnem odmoru sem nastopil z današnjim dnem službo, ki mi je po zakonu pripadala od 24. marca 1928. leta dalje, a glede odvzetega mi položaja teče še pravda pri Državnem svetu.

Voditeljica javne nravnosti mora biti pravičnost, t. j. zakon, a ne strankarska strast s škodoželjnim nasiljem. Pravičen mora biti zlasti šolnik in vzgojitelj, biti pa mora tudi svobodoljuben, ker le tak more vzgajati prosvetljene in zató strpne, svobodne in zató ponosne ljudi, ki koristijo narodu in državi, a ne hinavcev, nasilnikov ali slabičev; zakaj sovražnik je samó eden: **kraljestvo teme in krivice.**

Toda pravičnost in svobodoljubje — da po svoje izrazim misel med nami premalo znanega in priznanega javnega delavca Fr. Podgornika — ne izključujeta gnusa, s katerim se odvračamo od podlosti, sleparstva, kjer in kadar se uganja z versko, narodno in socialno mislijo, ter korupcije.

V tem duhu hočem uravnavati svoje korake. Pri tem obnavljam svoječasni odlok, da išči učiteljstvo pravice in pomoči najprej pri svojem upravitelju in pristojnem okrajnem šolskem nadzorniku, a z njegovo spremnico pri prosvetnem oddelku, oziroma meni, kadar odreče prva instanca iz tega ali onega vzroka.

V Ljubljani, dne 23. marca 1929.

Dr. **Dragotin Lončar** l. r.,
prosvetni inspektor.

— **Vsem upraviteljem in upraviteljicam — nov postopek pri nakazanju plač. Reorganizacija računske službe.** Z likvidacijo deleg. min. financ v Ljubljani se bo s 1. aprilom 1929 ukinilo tudi računovodstvo, odsek za ljubljansko in mariborsko oblast, ki je doslej likvidiralo med drugim tudi službene prejemke učiteljstva, profesorjev itd. Vsi ti posli preidejo po novi ureditvi računske službe na prosvetni oddelek v Ljubljani, odnosno v Mariboru. Po novih predpisih preide del teh poslov tudi na uradne starešine, t. j. šolske upravitelje, za njim podrejeno učit. osobje in na nadzornike za njim dodeljeno osobje. Ti posli bodo obstojali v izpolnjevanju plač. seznamov (listov). Na tiskovini plačilnega lista, ki ga je **založila »Učiteljska tiskarna«,** bo moral izpolniti šolski upravitelj itd. vse rubrike glede plače (osnovne, položajne, stanarine in doklad) ter odposlati v dveh izvodih direktno računovodstvenemu odseku prosvetnega oddelka v Ljubljani. Kakor smo informirani, bo tudi v naprej računska služba za obe oblasti koncentrirana v Ljubljani. Tozadevno ponatiskujemo v Učiteljskem pravniku nadaljnja navodila. Za izpolnitev teh plačilnih listov bodo dobro služili podatki v plačilnem listu za april in oni v Roč. katalogu poglavje VI., XII. in XIII.

— **Nov postopek pri nakazovanju plač učiteljstvu. Zelo važno!** Vsak tovariš(ica) naj si natančno izpiše vse postavke iz plačilnega lista za april! Zakaj? Glej pojasnilo o novem postopku pri nakazovanju plač v »Učit. pravniku«.

— **Posmrtnina državnih uradnikov.** Listi poročajo. Ker se je dogajalo, da posamezne direkcije pošte in brzojava, oziroma pošte same ob priliki smrti kakega uslužbenca niso izplačale njegovi ženi ali otrokom takoj za pogreb enomesečne plače, marveč šele čez več dni, ali pa tudi več mesecev, je ministrstvo pošte in brzojava naročilo vsem direkcijam in preko njih vsem poštam, da na podlagi člena 124. uradniškega zakona ob priliki smrti državnega uslužbenca izplačajo še istega dne iz svoje blagajne rodbini v poravnavo pogrebnih stroškov enomesečne pokojnikove prejemke, obračun pa izvršijo pozneje.

— **Nabavljalne zadruge delajo za podaljšanje odtegljajev drž. urad.** Upravni in nadzorni odbor Saveza nabavljalnih zadrug državnih uradnikov je imel dne 10. marca t. l. širšo odborovo sejo. Pri tej priliki je bila določena posebna deputacija, ki je posetila ministrskega predsednika in finančnega ministra ter ju obvestila o delovanju zadrug. Deputacija je zlasti opozorila na delovanje zadrug za zgradbo uradniških stanovanj. Deputacija je pri tej priliki sporočila finančnemu ministru tudi željo članov uradniških stanovanjskih zadrug, naj bi se odtegljaji, ki se stekajo sedaj v osnovno glavnico uradniške nabavljalne zadruge, po dosegi predvidene vsote ne ustavili, marveč odtegovali še nadalje v korist uradniških stanovanj in kreditnih zadrug. Ministrski predsednik in finančni minister sta izjavila, da bosta to željo proučila ter sta obljubila tudi sicer vsako možno podporo uradniškim zadrugam.

— **Delo v državnih uradih.** Ministrski predsednik general Živković je v sporazumu z vsemi ministri odredil, da traja od 1. maja do 1. oktobra delovni čas v državnih uradih od pol 8. ure zjutraj do pol 14. ure popoldne.

— **Verski pouk v italijanskih šolah.** Konkordat med Italijo in Vatikanom določa sledeče: Srednje šole, ki jih vzdržujejo in vodijo duhovniki ali redovniki, imajo iste pravice glede izpitov, kakor državne šole. V § 36. priznava Italiji verouk kot krono in temelj javnega pouka, in sicer v obliki katoliške tradicije. Vlada dovoli, da se verouk poučuje tudi na srednjih šolah po načrtu, ki se bo določil sporazumno med cerkvijo in državo. Pouk bodo vodili duhovniki in redovniki, za pomoč pa so jim lahko tudi učitelji in profesorji-lajiki, ako so za to usposobljeni. Učne knjige za verouk se smejo rabiti šele, ako jih odobri cerkvena oblast.

— **Tone Seliškar — »Rudi«.** Nagrado, v znesku 3000 Din, ki jo je Mladinska Matica razpisala za najboljšo slovensko mladinsko povest, je prejel naš tovariš, znani pesnik in pisatelj Tone Seliškar — za predloženi rokopis »Rudi«. Kakor nam je znano, se je natečaja udeležilo sedem pisateljev. »Rudi« je pravzaprav mladinski socialni roman. Po svoji vsebini in tehniki pa pomeni za slovensko mladinsko literaturo zelo mnogo. Pisatelj je s tem delom ovrgel vse okorne tradicije naše mladinske literature in utrl novo pot v tem pravcu. Delo se predvsem odlikuje po silno razgibani napeti vsebini. V delo je vstavil vse, karkoli danes našo mladino zanima: avtomobile, parnike, radio, aeroplane, rudnike, tovarne itd. Vendar pa teče skozi vse te dogodke, ki teko kakor filmski trak, silna moč ljubezni do matere ter jeklena volja in sila do uspeha Rudija — rudarske sirote. Delo bo izšlo letos kot redna publikacija Mladinske Matice. Tovarišu pisatelju iskreno čestitamo.

— **Verski pouk v naših šolah.** »Narodna Politika« z dne 20. t. m., ki ima tesne stike s cerkvenimi krogi, objavlja iz Beograda poročilo o intervencijah zagrebškega nadškofa dr Bauerja pri ministru ver glede raznih aktualnih vprašanj, ki se tičejo katoliške cerkve. List poroča, da je dr. Bauer pred vsem obrazložil ministru ver stališče katoliške cerkve v vprašanju konfesijonalnih šol ter glede verskega pouka v srednjih in strokovnih šolah. Ker je to vprašanje že v zadnjem stadiju proučevanja pred definitivno redakcijo zakona, pripisujejo v cerkvenih krogih temu posetu nadškofa dr. Bauerja pri ministru ver veliko važnost. Kakor znano, so bile doslej zasebne šole dovoljene na podlagi vidovdanske ustave, ki je predvidevala poseben zakon o šolah. Po suspenziji vidovdanske ustave se mora sedaj to vprašanje na novo rešiti. Ministru prosvete je bilo predloženih več načrtov. Eden izmed predlogov gre za tem, da se sploh ukinejo vse privatne šole ter da se tudi verouk na državnih šolah poveri lajikom. Drugi predlog gre za tem, da se vzame zasebnim šolam značaj javnih šol, v kolikor ga imajo doslej, obenem pa, da se število učnih ur iz verouka na srednjih in ostalih šolah znatno zniža. Končno obstoja predlog škofov, da se prizna katoliškim konfesijonalnim šolam popolna svoboda, verouk pa naj na vseh ostalih šolah ostane vsaj na sedanji višini glede tedenskih ur in vrhutega naj se uvede verouk tudi na vseh strokovnih in obrtno-nadaljevalnih šolah, na katerih je bil deloma že ukinjen. Ministrstvo prosvete še ni sprejelo končnih sklepov in odločitev, ki so vsekakor velike važnosti, ker je v zvezi s temi vprašanji tudi vprašanje konkordata z Vatikanom.

— **Učiteljstvu, ki deluje pri kulturnih društvih.** Vsem onim kulturnim organizacijam, ki bi vložile prošnjo za podporo na komisarja oblastne samouprave, naj služi v vednost, da je treba take prošnje kolekovati s 5 Din, in če se zahteva odgovor, priložiti še za rešitev kolek za 20 Din.

— **Iz delovnega programa sedanje vlade.** Ministrstvo prosvete je pripravilo za delovni program vlade sledeče: Ministrstvo prosvete bo delalo na ustvaritvi stalnega državnega prosvetnega programa. S svoje strani bo storilo vse, kar je potrebno, da se uspešno zaključi že započeto in deloma že izvršeno delo na izenačenju pravopisa in terminologije. Izpopolnil se bo učni program in sestavili zakoni o vseh poslih, ki spadajo v področje ministrstva prosvete. Za najnujnejše posle je določen naslednji načrt: Zakon o ureditvi ministrstva prosvete, o glavnem prosvetnem savetu, o osnovnih, meščanskih, učiteljskih, višjih pedagoških in srednjih šolah, o univerzah (visokih šolah), o gledaliških in umetniških šolah, o muzejih in o čuvanju starin, o knjižnicah in zaščiti avtorskega prava. Glede narodne prosvete bo posvečalo ministrstvo poleg organiziranja in širjenja raznih poučnih tečajev glavno pažnjo na kooperacijo in angažiranje privatne inicijative na vseh teh poslih, da se s skupno akcijo dvigne nivô šole zlasti v krajih, ki so najbolj zaostali. Izvršena bo redukcija gimnazij in bodo ostale samo tam, kjer to narekujejo šolske potrebe. Skušalo se bo odstraniti vse, kar ovira delo in prosvetno akcijo sploh. — Ministrstvo pravde ima v programu revizijo državne uprave in revizijo uradniškega zakona.

— **Ostre odredbe za bolezenske dopuste državnih uradnikov.** Dne 22. marca t. l. se je vršila seja Vrhovnega zakonodajnega sveta. Glasom komunikeja, ki je bil izdan, je VZS odobril pravilnik za ugotovitev zdravstvenega stanja državnih uradnikov in nato še zakon o praznikih. Oba zakonska predloga sta bila sprejeta z manjšimi stilističnimi spremembami. Pravilnik o ugotovitvi zdravstvenega stanja se nanaša na čl. 108. zakona o državnih uradnikih ter vsebuje podrobne predpise glede postopanja pri bolezenskih dopustih in predčasnih upokojitvah zaradi bolezni. Glasom določb tega pravilnika bo osnovana v Beogradu posebna sanitetna komisija, pred katero bodo morali vsi oni državni nameščenci, ki bodo prosili za predčasno upokojitev iz zdravstvenih razlogov. Tudi za daljše bolezenske dopuste bo potrebno mnenje te komisije.

— **Vrhovni zakonodajni svet je odobril zakon o praznikih.** Zakon o praznikih točno fiksira, katere praznike morajo praznovati državni uradi, in deli praznike tako, da delo v državnih uradih počiva popolnoma ali pa samo deloma. Verske praznike, v kolikor se sploh praznujejo, smejo praznovati uradniki samo po svoji veroizpovedi in se ne sme več dogajati, da bi praznovali uradniki ene veroizpovedi praznike svoje in drugih ver, kakor se je to doslej često dogajalo.

— **Delo na prosvetni zakonodaji.** Beograjski listi poročajo: Ministrstvo prosvete ima pripravljeno celo vrsto zakonov, ki jih bo predložilo Vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Mnogi izmed teh zakonskih načrtov so bili že obravnavani v raznih strokovnih komisijah in tudi v glavnem prosvetnem svetu. Tako je glavni prosvetni svet že razpravljal o zakonskem načrtu o osnovnih šolah, ki je bil predložen že bivši Narodni skupščini. Tudi zakon o srednjih šolah je bil že pripravljen, da se predloži bivši Narodni skupščini. Definitivna redakcija je bila izvršena tudi v mnogih drugih zakonskih načrtih, kakor v načrtu zakona o narodnih muzejih, zakona o avtorskem pravu itd. Kot najvažnejši se smatrajo zakoni o osnovnih šolah, o srednjih šolah in univerzah, ki pa bodo še enkrat revidirani, da se spravijo v sklad s celopukno novo zakonodajo. Ker se še ne ve, katera ministrstva bodo reducirana, se tudi ne ve, katere šole bodo ostale v resoru ministrstva prosvete. Gre pred vsem za to, ali bodo razne strokovne šole podrejene temu ministrstvu, ali pa ministrstvu trgovine, ministrstvu za javna dela, oziroma ministrstvu za kmetijstvo in vode. Razen tega je tudi vprašanje, kako naj se izvrši decentralizacija prosvetnega dela in ali naj ministrstvo obdrži samo glavne posle, čisto administrativni pa preidejo na prosvetne oddelke v oblasteh, pri čemer se tudi pojavlja vprašanje razdelitve države na oblasti. Gre tudi za vprašanje razširjenja ali omejitve delokroga oblastnih inspektorjev. Obstoji še mnogo takih vprašanj, ki so v zvezi z novo zakonodajo in tudi z novim državnim proračunom. V ministrstvu prosvete vsa ta vprašanja proučujejo in vrše se konference strokovnjakov, ki naj pripravijo končne odločitve.

— **»Blagor mu, kdor ima čisti račun!«** — »Ker nikdo ne ve, kaj mu prinese večer prihodnjega dne.« Ta izrek rim. klasika mi je stopil v spomin, ko mi je došla vest o smrti blagopokojnega Franca Brinarja. Tak ris, tako čvrst, pa že rajni! Ne spominjam se, da bi bil sploh kdaj bolan. 17. januarja smo skupno obhajali Gnusovo godovno na Dolu, 9. februarja smo po skupnem celjskem zborovanju še malce posedeli; bilo je zadnjikrat. Kdo bi mislil. — Vedno je bil isti: vedrega duha, blagega srca. Leta 1865. se je narodil nekemu rudarju v Hrastniku, kjer je tudi šolo obiskoval. Skrbna roditelja sta ga na obči nasvet poslala na mariborsko učiteljišče, katero je leta 1887. z maturo dovršil. Že na učiteljišču so se navduševali mladi pedagogi za vzvišeni svoj poklic v svojem »Zborčeku«. Poln zanosa je nastopil svoje provizorično mesto pri Sv. Urbanu kot »podučitelj«, a kmalu je moral občutiti resnico izreka: »Življenja nekaljeno veselje ni nobenemu zemljanu jamčeno!« Stresel je prah raz čevlje in se nastanil v lepi, tudi zgodovinsko imenitni Loki ob Savi nižje Zidanmosta, kjer je postal definitiven leta 1888. Imel je blagega šefa, starega Zupaneka. Skupno sta ostavila »stare motvozerje«. Šef je šel v zaslužen pokoj, Brinar pa v Črešnjice leta 1896. Pa enorazrednica mu ni prijala. Že leta 1900. ga najdemo v vinorodni Zibiki nadučitelja, kjer si je izbral v tovarišici Tilki Vidmajer življensko družico, s katero je srečno zibal dva sinova in eno hčerkico. A že po šestih letih ga je Gotovlje, srečen kraj »hmeljskih baronov«, pritegnilo ter obdržalo do smrti! — Dasi je povsod bil vesten, vnet in neuklonljiv, lahko vendar priznamo, da je Gotovlje bilo ono torišče, za katero je živel z dušo in telesom. V šoli in izven šole se je uspešno trudil za obči blagor naroda kot načelnik, odbornik, odposlanec v raznih korporacijah, društvih, institucijah. Zato je pa bil tudi visoko odlikovan. A najlepše plačilo je našel v lastni vesti, da ni le storil, kar je bil storiti dolžan, ampak da je delal, kolikor so mu moči dopuščale. Blag mu spomin! Nad vse časten je bil njegov pogreb 12. marca. V slovo so mu govorili trije govorniki. Tovariši so muzapeli ginljivo: »Vigred«, »Jamica« in »Zvezde«. — Stari **B. Jurko.**

— **Upraviteljstvo osnovne šole v Zameškem naznanja,** da ni za Zameško pošta Raka, kakor je to označeno v staležu, ampak Št. Jernej na Dolenjskem. Zato prosi p. n. urade, da vzamejo to na znanje.

— **Ustanove vdovam in sirotam državnih nameščencev.** Hranilni in posojilni konzorcij javnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani razpisuje za leto 1929. iz sklada Ivana Rostana 15 ustanov po 300 Din za najbednejše vdove in sirote po državnih nameščencih. Prosilke naj prošnjam prilože od župnijskega ali občinskega urada potrjeno dokazilo, da so res ubožne ali pa vsled bolezni in onemoglosti nesposobne za pridobivanje. Prošnje naj se pošljejo na upravni odbor konzorcija do 30. aprila 1929. — Ker je bilo iz sklada g. Rostana danih predlansko leto učiteljskim vdovam devet, lani pa šest ustanov, opozarjamo posebno učiteljstvo na ta razpis.

— **Knjige Slovenske šolske Matice** za leto 1928. (Ped. Zbornik, Učna snov iz živalstva in somatologije, Vpliv soc. razmer na razvoj otroka na Prevaljah) so dotiskane ter se še pred prazniki razpošljejo na posamezne poverjenike, ki naj prično že sedaj ob razdelitvi nabirati člane za leto 1929. — Ljubljanska šolska upraviteljstva in posamezniki dobe knjige za leto 1928. pri blagajniku Slov. Šolske Matice v knjigarni Učiteljske tiskarne.

— **Učit. domu v Mariboru** je darovala znana mariborska tvrdka »K a r o«-čevljev (Roglič) znesek 200 Din. To je edina tvrdka, ki se zaveda, da jo podpira učiteljstvo in sama od sebe podpira tudi učiteljske institucije. In koliko drugih tvrdk izdatno podpira naše učiteljstvo, ki se pa za naše institucije niti ne zmenijo! Zato prav toplo priporočamo to solidno tvrdko učiteljstvu.

— **Ali že imate »Slavijo«,** list za lepšo bodočnost naših ljudi doma in na tujem? List je pisan s tako toplo ljubeznijo do naših izseljencev, ki so raztreseni križem sveta, da bi bilo pač žalostno, če bi ga ne imeli vsi naši rojaki, ki so odšli v tujino za kruhom. Veliko zanimivega pa prinaša tudi iz tujine, iz krajev, kjer bivajo naši rojaki, mnogokrat nesrečni, brez zaslužka in kruha, zapuščeni, duševno in telesno izmučeni, kakor tudi zanimive in vesele dogodke iz daljnih bajnih krajev, tako, da se čitatelj nerad loči od lista, dokler ga ne prebere od kraja do konca. »Slavija« je vez med domovino in tujino in stane za celo leto 36 Din. Kdor pa pristopi k društvu »Slavija« ima list plačan s članarino, ki znaša letno 30 Din. Pišite še danes upravi, da vam pošlje eno številko brezplačno na ogled. Uredništvo in upravništvo lista »Slavija« je v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— **Nova Literatura.** Izašao je 4. broj mesečnog časopisa za kulturna pitanja »Nova Literatura«, koji je ceo posvećen amerikanskoj kulturi i literaturi. Iz bogatog sadržaja ističemo članke Floyd Della o Sinclairu i Americi, F. C. Weiskopfa o Dreiseru, O. Bihine Beleške o Amerikanskoj literaturi, L. Losowickov članak o amerikanizaciji umetnosti. A iz literarnih priloga Sinclairev odlomak Joe Gundha (Oil), Jack Londonov Ciganin, a naročito odličnu pesmu M. Golda Čudni pogreb u Braddocku. Kulturna kronika donosi bogat osvrt na amerikanska kulturna i literarna pitanja. Medju ilustracijama nalaze se vrlo uspeli prilozi L. Lozowicka, H. Rossa, Felsa, P. Bacona. — Dobija se u svim knjižarama i u administraciji Nolita, Beograd, Cara Uroša ul. 15. Telefon 29—45.

— **Dr. Otmar Pirkmajer: Državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.** Izdaja z razlago veljavnih določb. Maribor 1929. — Komisijska prodaja Tiskovne zadruge v Ljubljani. — 300 strani. — Cena v celo platno vezani knjigi 80 Din, poštnina 2 Din. V drugem zvezku Zbirke zakonov za upravno službo, ki ja pravkar izšel, priobčuje dr. Otmar Pirkmajer Zakon o državljanstvu z razlago, uredbo za izvrševanje zakona, določbe mirovnih pogodb, mednarodne konvencije, druge dosedanje zakonske določbe glede državljanstva, oziroma domovinstva in Zakon o manjšinah. Ta knjiga bo dragocen pripomoček ne le za one, ki bodo v uradovanju pristojni za izvesne posle po zakonu o državljanstvu, t. j. politične urade, sodišča, občinske urade, notarji, župne urade, žandarmerija, odvetnike itd., marveč tudi za vse osebno interesirane.

— **Godbene prireditve učiteljstva po gostilnah.** Prosvetni inspektor ljubljanske oblasti je izdal na vse sreske poglavarje naslednjo okrožnico: V nekem okraju igrajo učitelji v gostilnah, kavarnah, hotelih in celo pri plesnih prireditvah. To delajo proti **honorarju,** od večera do zgodaj zjutraj ter so naslednji dan nesposobni za šolo. Tako nedostojno nastopanje je v kvar učiteljskemu ugledu in kršitev čl. 94. uradniškega zakona. Zato odrejam v smislu navedenega zakona, da naslov prepove učiteljstvu vse take postranske posle, pa naj bodo tudi pod okriljem tega ali onega društva. Dovoljeno pa mu je sodelovanje pri prireditvah umetniških koncertov, ki jih prireja kako glasbeno ali drugo društvo, ako se ti koncerti ne vršijo pri pogrnjenih mizah. Dovoljujem tudi sodelovanje pri cerkvenih koncertih.

— **Projekt o redukciji gimnazij.** V ministrstvu prosvete se izdeluje načrt o redukciji gimnazij. Redukcija se bo izvršila najbrž na tej osnovi, da se odpravijo vse one gimnazije, ki nimajo zadostne frekvence in pa po ena gimnazija v krajih, kjer jih je več. Kakor se zatrjuje, bodo prizadete tudi nekatere gimnazije v Sloveniji.

— **Prepoved nabiranja raznih prispevkov po šolah:** Ministrstvo prosvete je izdalo dne 2. februarja sledeči odlok: Vse preveč se je udomačila navada pobiranja raznih prispevkov med učenci osnovnih in meščanskih šol. Dasiravno se ti prispevki zbirajo velikokrat v plemenite in rodoljubne svrhe, se vendar ne sme dovoljevati tako pretirano nabiranje med učenci in njihovimi roditelji. Kot posledica takega postopanja se opažajo slabi vzgojni uspehi. — Za vzgojo socialnega čuta med otroci so nam na razpolago mnogo boljša sredstva nego to. — V bodoče se bodo smeli pobirati od otrok razni prispevki le tedaj, če bo izdalo prosvetno ministrstvo za to posebno odobrenje. — Ravnotako je prepovedano (učiteljem in drugim osebam) prodajati po šolah razne vstopnice, knjige in slično. — Prireditve raznih potujočih umetnikov so po šolah ravno tako prepovedane.

— **Preiskava sumljivega izvora imovine in dohodkov državnih uslužbencev.** Novi zakon o pobijanju korupcije predpisuje sledeče: § 16. Če državni uslužbenec z razsipnim življenjem in sumljivim nakupovanjem premičnin ali nepremičnin izziva sum o izvoru svoje imovine in dohodkov, je njegov neposredni predstojnik dolžan uvesti takoj poizvedbe v svrho ugotovitve izvora sumljivih dohodkov in imovine. Če se dokaže sum, da izvira ta imovina ali dohodek na način, ki se kaznuje po tem zakonu ali obstoječih disciplinskih predpisih, mora predstojnik storiti vse, kar je potrebno, da se uvede kazensko, odnosno disciplinsko postopanje.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Kot noč in dan je razlika, ako ne rabite raznih poceni sredstev za pranje, ampak vzamete ŽENSKO HVALO in SCHICHTOVO TERPENTINOVO MILO. — Poglejte naš današnji oglas!

Mladina mora biti bistre glave in vedrega duha. Prava kava mladino slabi. Kuhajte ji zato rajši vsak dan ŽIKO.

— **Izguba službe za državnega uradnika,** če se je pregrešil po novem zakonu o korupciji. § 17. Državni in samoupravni uslužbenec, ki je obsojen po tem zakonu, se lahko v primeru, da ni že po obstoječih predpisih kazenskega zakona bila izrečena izguba državne, odnosno samoupravne službe, odpusti iz službe brez ozira na službena leta in brez pravice do pokojnine, če se je s tem dejanjem dokazal za nevrednega državne ali samoupravne službe. To ugotovi pristojno disciplinsko sodišče.

— **Državni uradniki in novi zakon o pobijanju korupcije.** Zakon o pobijanju korupcije ima sledeča določila, važna za državne uradnike. Kazniva dejanja. § 1. Takoj stopijo v veljavo določbe čl. 133., 319., 371., 379., 384. do 390., 395., 397. in 401. kazenskega zakonika za kraljevino SHS z dne 27. januarja 1929. — § 2. Za dejanja, našteta v členih 319., 371. in 395. kazenskega zakonika velja ta zakon le, ako je dejanje zagrešil državni uslužbenec. — § 3. Kdor pri sklepanju pogodb bodisi za državo ali samoupravna telesa z zlorabo svojega javnega ali družabnega položaja pristane na to, da za nagrado posreduje, da se pogodba sklene ali ne sklene, ali da se sklenjena pogodba izvrši ali n izvrši in s tem oškoduje državo ali samoupravno korporacijo, se kaznuje s strogim zaporom, denarno globo in izgubo časti, v težkih primerih pa z ječo do pet let in denarno globo do 250.000 Din. Predpisi čl. 380. kazenskega zakonika z dne 27. januarja 1929 veljajo tudi za te primere. — § 4. Za kazniva dejanja, omenjena v čl. 1. in 3. tega zakona, se uporabljajo predpisi splošnega dela kazenskega zakonika, in sicer glava I., oddelek 1—3 (§ 1. do 49.), nadalje oddelek 5. (§ 51. do 64.), oddelek 8. in 9. (§ 70. do 83.), kakor tudi paragrafi 85., 87., 88. in 89. in oddelek 10. — § 5. Osebe, ki so bile prisiljene, da državnemu uslužbencu nekaj dajo za to, da dotični uslužbenec izpolni ali pravočasno izvrši svojo zakonsko dolžnost, pa same prijavijo to dejanje sodišču, lahko sodišče oprosti vsake kazni. — § 6. Za vsako v predhodnih členih omenjeno delo velja ta zakon tako glede storilca, kakor glede njegovega pomočnika in podpihovalca, ne glede na to, ali je državni uslužbenec ali privatna oseba. Ako mora oseba, proti kateri je v teku postopanje zaradi enega izmed dejanj, ki spadajo pod ta pakon, odgovarjati še za kako drugo kaznivo dejanje, ki ni s tem v zvezi, za dotično delo ne velja postopek po tem zakonu, marveč se to postopanje izloči in se vrši postopek pri pristojnem rednem sodišču.

Radijski aparat

je postal danes že kulturna potreba vsakega inteligenta. Zlasti učiteljstvu ustvarja potrebno zvezo z vsemi kulturnimi centri sveta in jim nosi — nositeljem izobrazbe — izobrazbo v hišo!

Najboljše in najcenejše aparate, sestavne dele in vsa navodila Vam da

Radijska postaja Ljubljana

Miklošičeva cesta 5 Telefon 3190

Plačila tudi na obroke!

Osebne zadeve.

—i **Z ukazom z dne 12. t. m.** so imenovani za stalne učitelje bivši kontraktualni učitelji v ljubljanski in mariborski oblasti: Za stalnega šolskega upravitelja v Grahovem Franc Mercina; za stalnega šolskega upravitelja v Makolah Albert Ivančič; za stalno učiteljico v Šmarju pri Jelšah Avgusta Trebše-Res; za stalno učiteljico v Čentibi Karolina Šušelj; za stalnega učitelja v Ljubljani Josip Pahor, ki je dodeljen I. deški meščanski šoli. Na II. deški osn. šoli v Ljubljani za stalnega učitelja Leopold Paljk; za stalno učiteljico v Zagorju ob Savi Gabriela Berbuč; za stalno učiteljico v Starem trgu Josipina Mozetič.

—i **Napredovali so:** v 1. skupino II. kategorije: Pavla Drnovšek-Starkl, Ivana Munda, Julija Toplikar, Hedvika Fon, Josipina Polak-Simončič, Marija Bačič-Preisler, Rihard Papot. — V 2. sk. II. kat. Cezar Sancin, Olga Sušnik, Franja Černe-Mrak, Katarina Punčuh, Otilija Zemljak, Martina Šmuk-Judnič, Pavla Pelko-Šuštaršič, Štefanija Fink-Pavlič, Josipina Šeme-Bajuk, Kristina Hafner, Slavko Ostere, Alorad Makori, Pavla König, Marija Fischer, Milka Gradišnik, Marija Suponek, Julija Hribar.

—i **Z ukazom 11. t. m.** so stalno upokojeni naslednji učitelji: Ivan Gantar, šolski upravitelj v Orehovici; Janko Baraga, šolski upravitelj v Koroški Beli; Ivan Habath, šolski upravitelj v Radmožancih; Peter Loparnik, učitelj v Mariboru; Josip Rakovšek, šolski upravitelj v Lembergu; Franjo Čuk, šolski upravitelj v Dolskem; Karolina Mikuš, učiteljica v Mariboru; Ana Krulc, učiteljica pri Sv. Marjeti pri Ptuju; Angela Milčinska, šolska upraviteljica v Mariboru.

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** bo zborovalo dne 13. aprila t. l. v ormoški osnovni šoli. Začetek ob 9. uri. Na dnevnem redu je: 1. Pedagoško potovanje na Dunaj; predava tov. Belšak. 2. Poročilo tov. Rajšpa o občnem zboru Učiteljskega doma. 3. Poročilo tov. Klemenčiča o izobraževalnih krožkih. 4. Poročilo tov. Najžerja o Mladinski Matici.

= **UČIT. DRUŠTVO ZA OKRAJ SLOVENJGRADEC** zboruje glasom sejnega sklepa v sredo, dne 10. aprila 1929 ob 9. uri v Slovenjgradcu po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Naše stališče glede delovanja in podpiranja društva PRK in Jugoslovenske Matice; razgovor in sklepanje. 3. Razprava o šolskih čitankah in šolskem časopisu na osnovi okrožnice pov. UJU; gl. »Učit. Tov.« št. 22., str. 3. 4. Druge stanovske in društvene zadeve. 5. Samoizobrazba; poroča tov. Zehrer. 6. Iz prakse delovne šole; predava tov. Gobec. 7. Slučajnosti. — Pol ure pred zborovanjem je običajna pevska vaja. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe. — **Odbor**

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA** zboruje v soboto, dne 6. aprila v državni osnovni šoli v Murski Soboti, in sicer ob 9½. uri.

= **KRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje 6. ne 9. aprila, kakor je bilo pomotoma javljeno po časopisju. — **Predsednik.**

Poročila:

+ **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo 9. marca t. l. v Domžalah.

Statistika. Število učiteljstva v okraju 123, članstva 102, navzočih 54 (53%).

Ker je tov. predsednik došel pozneje, je tov. podpredsednik otvoril zborovanje.

Samoizobrazba in reforma šole. G. sreski referent A. Lukežič je nadaljeval svoje predavanje o temi: »Pouk materinščine po načelih delovne šole« in je govoril podrobno o čitanju. Predavatelj je razvijal, kako je deco uvesti mimo mehaničnega čitanja do smiselnega. Izvajal je, kaj in kako naj čitamo, da dosežemo končni smoter — logično, estetsko čitanje. Referat je vseboval polno globokih, tehtnih misli, praktičnih migljajev in navodil, ki nam bodo izvrstno služili pri pouku čitanja in pri jezikovnem pouku vobče. Zato je bil sprejet z velikim odobravanjem. — Svoje misli k referatu sta podala tov. Smolikova in tov. Toman.

Situacijsko poročilo. Tov. predsednik pozdravi novodošlo članico Marijo Kovičevo. Tov. Svoljšak, Kabaj in Rožič so opravičili svojo odsotnost. — Nato je prečital došle dopise. O dopisu radovljiškega učit. društva »Edinstvo« in tozadevnega dopisa in proglasa poverjeništva se je vnela debata, ki so jo vodili tovariši Toman, Stenovec, Rupnikova, Mayer in Primožič. Na predlog tov. Cenčiča je bila debata končana, preden je došlo do kakega zaključka. — Zapisnik zadnjega zborovanja je bil odobren brez čitanja.

Šolski časopis. Tov. Hrovat je v temeljitem referatu razložil pomen ter veliko važnost šolskega časopisa. Izvajal je, kaj naj vsebuje, da bo ustrezal namenu. Vsebina naj se ozira na otroka in njegovo okolico, dviga naj njegovo notranjost in vzgaja ga naj k samostojnemu čitanju in študiju knjig. Članstvo je sprejelo referat z velikim zadovoljstvom in ga določilo kot smernice za šolski časopis.

Stanovske zadeve. Tov. Mayer priporoča Mladinsko Matico. Tov. Stenovec omenja, da imajo nekateri razredi zato manj naročnikov, ker so že naročeni na druge mladinske liste; vsega pa ne zmorejo. Tov. predsednik je mnenja, da bo zato treba mladinske liste združiti in tudi toplo priporoča Mladinsko Matico. Tov. Nanut vpraša, kako je s poučavanjem nemščine z ozirom na prepoved posebnih ur pri lastnih učencih. G. sreski referent odgovarja, da so tečaji za nemščino dovoljeni, ali brez honorarja.

Tov. Mayer priporoča podpiranje akcije za Učiteljski dom.

Predlogi. Članstvo je odobrilo odborova predloga:

1. Če ostanejo draginjske doklade, naj se podeželske izenačijo z mestnimi.

2. Draginjske doklade naj se dovolijo tudi za starše, ki so brez sredstev in žive z uradnikom v skupnem gospodinjstvu.

Na predlog tov. Tomčeve se dostavi prvemu predlogu, da so življenske razmere na deželi težje kot v mestih.

Sprejet je bil predlog tov. Cenčiča, da naj bi se Jugoslovenska Matica čim intenzivneje zavzela za tovariše pregnance iz zasedenega ozemlja ter jih podpirala.

Slučajnosti. Prihodnje zborovanje bo aprila, zadnje maja. Čas in kraj določi odbor.

Meseca maja se bo vršilo odlikovanje tov. Igliča, in sicer pri Sv. Trojici. Tov. predsednik vabi že zdaj članstvo, da se slovesnosti udeleži v čim večjem številu.

NOTE

za petje, klavir, violino i. t. d. za šolo in dom

dobavlja po najnižji ceni

„MATIČNA KNJIGARNA“

LJUBLJANA

Za naročilo zadošča dopisnica.

(Gg. učitelji poseben popust.)

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKO-SEVNIŠKI OKRAJ** je zborovalo v soboto, dne 2. marca 1929 v osnovni šoli v Brežicah.

I. **Situacijsko poročilo:** Učiteljstva v okraju 104, včlanjenih 86, navzočih 35 = 40%. Vzrok: neugodne vremenske razmere.

II. Tov. predsednik uvodoma pozdravi navzoče, konstatira pičlo udeležbo vsled slabega vremena, kar je opravičljivo, ne more se pa opravičiti abstinence onim, ki še po spremenjenem položaju od 6. januarja 1929 stoje ob strani. Dalje izreče čestitke novoporočencema tov. Jakopcu in tov. Tominčevi Eli ter tovarišicama Čopičevi in Pirnatovi, ki sta dobili novi službeni mesti. — Zapisnik zadnjega zborovanja je bil odobren.

III. Tov. predsednik prečita nekatere okrožnice pov. UJU: 1. Mladinska Matica: učiteljstvo bo skušalo čim najbolj razširiti krog mladih čitateljev. — 2. Glede urednika »Učit. Tovariša« je društvo že zavzelo svoje stališče pri zadnjem zborovanju. Ostale okrožnice vzame članstvo na znanje.

IV. Glede samoizobraževalnih krožkov je bilo po vsestranski diskusiji osvojeno mnenje tov. nadzornika Drnovška: Krožki v sedanji obliki in v tej obsežnosti ne morejo praktično izvajati svojega programa. Tudi vsebina se ne da diktirati, do razprav in njih vsebine naj privede spontana potreba v članstvu samem, teritorij naj bo manjši, tako da bi tvorile višje organizirane šole samostojne krožke zase, 1—3razrednice pa skupno po 1 krožek s sosednjimi šolami.

V. a) O delovni šoli se je vršil prost razgovor, katerega so se udeležili tov.: Knapič, Jakopec, Bohinc, Ferluga, Jereb, Drnovšek, ostalo članstvo pa je razgovoru in izvajanjem posameznikov pazno sledilo.

b) Razprave glede šolskega lista mesto čitank so se udeležili tov.: Bohinc, Jakopec, Ferluga, Jereb, Drnovšek, Peterlin in Gajšek.

Društvo je tozadevno zavzelo sledeče stališče:

a) Čitanke naj ostanejo, ali naj se izpopolnijo v toliko, da bodo vsebovale več beletristične snovi, zlasti narodnega blaga, iz realij pa zanimive poučne sestavke, naj bodo ilustrirane ter močno, trdo vezane in ne predrage.

b) Mladinski šolski list bi radi finančnih in tehniških težkoč ne uspeval, zato odklanjamo njegovo uvedbo.

c) Izdajanje tednika kot šolskega lista pa, kolikor imamo izkušnje že s sedanjimi mesečniki, bi ne bilo izvedljivo.

VI. Tov. Peterlin je podal zanimiv referat: »Teorije in hipoteze o postanku sveta in življenja na njem«. Za trud ga je članstvo nagradilo z iskrenim odobravanjem.

VII. a) Tov. blagajnik apelira na točno vplačevanje članarine.

b) Prihodnje zborovanje 4. majnika v Sevnici.

+ **OBČNI ZBOR UČIT. DRUŠTVA ZA POL. SREZ LJUTOMER,** ki se je vršil dne 2. marca 1929 v Gornji Radgoni z začetkom ob ½11. uri.

Statistika: Vsega učiteljstva v okraju je 92, med temi 5 šol. sester. Včlanjenih je 85. Navzočih 35, t. j. 41·2%.

I. **Situacijsko poročilo:** Tov. predsednik prisrčno pozdravi navzoče, ki so se vkljub slabemu vremenu odzvali v častnem številu. V svojem govoru omenja prevrat v naši državi in pozdravlja z energično gesto našega kralja ter poziva navzoče članstvo, da mu zakliče trikratni Živio! — Nato poda kar predsedniško poročilo, v katerem polaga bilanco o delovanju v društvu in o delu v organizaciji. Spominja se umrlih in preselivših članov ter pozdravlja nove člane: Herzog, Lubej, Senčar. Svoj govor zaključuje s pozivom na članstvo, naj marljivo sodeluje, kajti le v delu je naš spas. — Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Došli dopisi se vzamejo na znanje. Prečital se je tudi in vzel soglasno na znanje proglas poverjeništva »Učiteljstvu!« Sledi poročilo tov. Mavriča o seji širjega sosveta na Zidanem mostu, kateremu so sledili vsi z največjim zanimanjem.

Glavni del dnevnega reda je zavzemalo poročilo raznih funkcijonarjev in volitev novega odbora. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je naše društvo zborovalo petkrat. Zborovanja so bila vobče srednje obiskana, kar je pripisati oddaljenosti posameznih šol, deloma pa tudi stanovski nezavednosti posameznikov. — Ker je blagajničarka odsotna, odpade njeno poročilo in se preloži na prihodnje zborovanje. — Knjižničar poroča, da šteje knjižnica 171 knjig. Tozadevne predloge se bo stavilo na prihodnjem zborovanju. — Pevskega zbora v preteklem letu ni bilo, zato se bo pa letos gledalo na to, da se bo tudi v našem društvu gojilo petje. — Poverjenica Ped. centrale prečita člane in predlaga, da bi vsi člani učit. društva pristopili k Ped. centrali. Na ta predlog se sklene, da je pristop prostovoljen. Poverjenik gospodarskega odseka prečita seznam šol, ki so nakupovale šolske potrebščine pri priporočenih tvrdkah.

Nato so se vršile volitve odbora in namestnikov, ki se je na nato vršeči odborovi seji konstituiral takole: Predsednik Mavrič Karel; podpredsednik Stopar Slavko; tajnica Stergar Anica; blagajničarka Gruden Danica; knjižničar Zavratnik Stanko; pevovodja Cujnik Mirko; pregledovalca računov Ivanjšič Ljudevit in Mikl Ciril. Namestniki: Prelog Cecilija, Rajh Otilija, Klanjšček Miroslav.

Delegati se izvolijo na zborovanju pred skupščino.

Poročevalec za samoizobrazbo Tratar Marjan, poroč. za reformo šole Žerjav Albert, poroč. za izvenšolsko delo in za »Samopomoč« Cujnik Mirko, poroč. »Narodne Prosvete« Karbaš Franc, poroč. za »Učitelja« Žerjav Albert, poroč. za Ped. cntralo Rus Alojzija, poroč. za gospodarski odsek Horvatič Andrej.

II. **Samoizobrazba:** Vsled bolezni tov. Tratarja odpade poročilo. Kar se tiče knjig ki jih pošilja OIO krožkom, se sklene, da se plačajo iz društvene blagajne in se bodo uvrstile po uporabi v društveni knjižnici.

III. **Reforma šole:** Tov. Žerjav predava o temi: »Zakaj osnovnošolske čitanke ne odgovarjajo več svojemu namenu?« Sklene se resolucija, ki se objavi na drugem mestu.

IV. **Izvenšolsko delo:** Vsled odsotnosti tov. Cujnika odpade poročilo.

V. **Slučajnosti:** a) Šund-literaturi se tudi od naše strani napove boj. b) Predlogi za pokrajinsko skupščino se naj pošljejo najkasneje do konca aprila. c) Občnega zbora »Učit. doma« v Mariboru se udeležita tov. nadzornik Karbaš in tov. Stergarjeva. č) Prihodnje zborovanje se vrši začetkom meseca maja pri Sv. Juriju ob Ščavnici.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ** je zborovalo dne 16. sušca 1929 na Pilštanju.

Situacijsko poročilo: Učiteljstva je v okraju 45, včlanjenih 31, navzočih 20, t. j. 64·5%.

Tov. predsednik pozdravi vse navzoče, posebno pa novo pristopivšo tov. Slavico Strojanovo ter preide na dnevni red.

ad 1. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri

ad 2. Nato je sledila obravnava dopisov.

Društvo zaenkrat ne pristopi k »Narodni Odbrani«, ker ni članarina predvidena v proračunu.

Glede okrožnice radovljiškega društva se je sklenilo soglasno, da ni vredno debate in naše društvo se strinja s sklepi ožjega sosveta.

Predsednik poziva članstvo, naj pridno nabira naročnike za »Mladinsko Matico«. Predvsem poziva one šole, ki do zdaj niso storile nič.

ad 3. Blagajniško poročilo za šolsko leto 1927./28. izkazuje: 8381·50 Din dohodkov, 8159 Din izdatkov, prebitek 222·50 Din. Bilanca: Stanje blagajne 222·50 Din, zaostala članarina 1961·80 Din. Aktiva 2184·30 Din, odpis neizterljive članarine 702·660 Din, čista imovina znaša 1481·70 Din.

ad 4. Tov. Fanči Novakova je obravnavala temo »Zemljepis na osnovni šoli«. Iz njenega referata posnamemo, kaj je cilj splošne vzgoje, kaj je zemljepisje in zemljepisje neti ljubezen do domovine in celokupnega članstva. Tov. predsednik se ji zahvali za zanimiv in skrbno izdelan referat.

ad 5. Tov. Jela Premrou, voditeljica obl. kmet. gosp. tečajev nam je govorila »O izvenšolskem delu učiteljic«. Govorila in povedala nam je, kako naj delamo v dekliških krožkih in česa naj učimo dekleta, da bomo imele uspehe. Govorila nam je vse iz svoje bogate izkušnje, kajti 14 let že deluje med kmetsko mladino.

Tov. predsednik se ji v imenu društva iskreno zahvali za res krasen, izboren, obširen in strokoven referat.

ad 6. Tov. blagajnik prosi, da se plačuje članarina redno in točno, da ne bo zaostankov. Kar pa je dolga iz prejšnjih let, naj poravnajo do 1. aprila.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca maja v Kozjem.

Pri kosilu, ki smo ga imeli v gospodinjskem tečaju, smo se lahko sami prepričali, kaj vse zmorejo naša dekleta. Pokazale so, koliko so se naučile v desettedenskem tečaju.

Pri obedu se je razvila pristna domača zabava.

ad 7. Dolgovi posameznih članov znašajo 1961·80 Din. Neizterljive zaostale članarine v iznosu 702·60 Din se črta.

Tov. predsednik predlaga, da se tov. blag. Voukovi pošlje pismena zahvala za delo v našem društvu. Pregledovalec računov je pregledal blagajniške knjige in iste našel v redu. Blagajničarki se da absolutorij in društvo se ji zahvaljuje za dolgoletno delo.

—k **Franjo Lovšin: Veseli pastirčki** Za Veliko noč je izšla v Učiteljski tiskarni lično vezana knjižica otroških pesmic »Veseli pastirčki«. Pesmice so nad vse dražestne in ljubke. Avtor, katerega poznamo že iz davnih let po »Vrtcu« in »Zvončku«, se zna mojstrsko vmisliti in vživeti v otroško dušo, zato odgovarjajo pesmice pristnemu otroškemu okusu in duhu in bodo našim malim sigurno v veliko zabavo. Matere, ki imajo smisel in čas, da se kaj več bavijo z otroki v predšolski dobi v vzgojnem smislu, naj si ogledajo to zbirko! Nudi jim več lepih in lahkih deklamovank, ki jih porabijo lahko pri otrocih že v predšolski dobi. Nikakor pa ne sme prezreti zbirke učiteljstvo na nižji stopnji. Imelo bo v otrocih zelo hvaležno polje za deklamovanke, ki niso samo prisrčne in kratkočasne, ampak tudi vzgojne, saj so prežete ljubavi do stvarstva, domovine itd. Zelo posrečena je tudi naslovna slika — delo našega Gasparija. Knjižica se dobi v Učiteljski knjigarni. —a.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5·—.

Šolskim vodstvom se priporoča za časa izletov **hotel »Central« na Bledu.** Hotel leži tik jezera. — Cena obeda 8 Din juha, 2 prikuhi, goveje meso. Cena obeda 10 Din juha, 2 prikuhi, pečenka. Juha in 2 prikuhi 6 Din. Čolni po najnižji ceni na razpolago.

Se priporoča hotel **»Central«, Bled.**

+ SVETOLENARŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 2. marca 1929 pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Statistika: Število učiteljstva v okraju 43, članov društva 42, plus 4 upokojenci (ni včlanjen Pelicon Josip, učitelj pri Sv. Antonu v Slov. goricah), navzočih 20, t. j. 43%.

I. **Situacijsko poročilo:** Tov. predsednik Velnar Jože prisrčno pozdravi članstvo ter v iskrenih besedah govori o proklamaciji, katero je izdal na narod Nj. Vel. kralj Aleksander I. V tem oklicu povdarja kralj, da je njegov najvišji smoter čuvati narodno edinstvo in državno celoto. Prepričan je, da bodo njegovi podaniki razumeli iskrene besede svojega vladarja in da mu bodo po svojih močeh pomagali pri bodočem delu.

Tov. predsednik poudarja, da smo mi učitelji, ki vzgajamo in poučujemo najdražji narodni zaklad — mladino — v prvi vrsti poklicani, da požrtvovalno in nesebično delamo na to, da se čimprej uresničijo želje našega kralja.

Čital se je zapisnik zadnjega zborovanja, ki se je brez vsake pripombe sprejel.

Nato so se čitali in obravnavali došli dopisi.

Presenetil je članstvo dopis učitelja Pelicona, ki javi svoj izstop iz stanovske organizacije radi slabih gmotnih razmer. Prepričani smo, da je marsikdo med nami, ki težko plačuje članarino, kljub temu rad žrtvuje mesečno 20 Din, ker se zaveda, da se bo ugodilo našim zahtevam samo po intervenciji močne stanovske organizacije, v kateri je včlanjeno vse učiteljstvo brez izjeme. Učitelj Pelicon si pač ni poiskal upravičljivega vzroka.

Glede Mladinske Matice apelira tovariš predsednik na poverjenike posameznih šol, da skušajo kolikor je mogoče dvigniti število naročnikov.

Tovariš blagajnik je dal posameznim članom razna pojasnila glede plačevanja letne članarine.

II. **Samoizobrazba:** Preden je podal tov. referent samoizobraževalne akcije svoje poročilo, je ponovno vzpodbujal tov. predsednik učiteljstvo, da se z vso vnemo poprime dela v krožkih, ki tvorijo edino trdno vez med učiteljstvom. Tov. Golež povdarja, da je življenje v krožkih radi hude zime precej trpelo. Zaostalo delo se bo po možnosti nadomestilo spomladi.

III. **Reforma šole:** O osnovnošolskih čitankah in o mladinskem listu je referiral tov. Golež. Primerjal je delo stare in nove aktivne šole. Ugotovil je, da naše čitanke ne ustrezajo docela svojemu smotru in da je nujna potreba, da se v tem pogledu nekaj ukrene. Po prav živahni debati, katere se je udeležilo vse učiteljstvo, se je sprejel sledeči predlog:

Učiteljstvo svetolenarškega okraja je na svojem zborovanju dne 2. marca 1929 po temeljitem razmotrivanju ugotovilo, da današnje čitanke z ozirom na to, da si nova aktivna šola med nami pridobiva vedno trdnejša tla, ne ustrezajo več svojemu namenu. Poverjeništvo UJU naj torej potrebno ukrene, da bo začel v doglednem času izhajati centralni mladinski list, ki bo urejen po smernicah, kakršne vsebujeta Dolganov spis v 5. številki »Popotnika« in Žerjavov spis v 1. številki »Slovenskega učitelja« in katerega naročitev bi bila obvezna za vse učence osnovnih šol od 2.—8. šolskega leta v mariborski in ljubljanski oblasti. Ako bi bila nabava od strani staršev radi slabih gmotnih razmer nemogoča, naj bi bila dolžnost krajevnega šolskega odbora, da preskrbi mladinski list svojim šolam.

IV. Tov. Baša je poročal o kmetsko-nadaljevalni šoli, ki jo je ustanovil pri Sv. Benediktu v Slov. goricah.

V. **Predlogi in slučajnosti:** Sprejela se je sledeča resolucija:

Poverjeništvo UJU v Ljubljani se poziva, da nemudoma potrebno ukrene, da se v mariborski oblasti ukinejo jesenske počitnice, ki so bile uvedene iz partizanskih razlogov, in se zopet uvedejo enotne poletne počitnice, ki so iz pedagoških in higijenskih ozirov edino primerne. Apeliramo na ostala čiteljska društva, da se pridružijo našemu predlogu in da v tem pogledu nekaj ukrenejo.

Prihodnje zborovanje bo meseca aprila pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Nove knjige.

—k **Slovenska pesmarica,** zbirka najpriljubljenejših narodnih in umetnih slovenskih pesmi. — Uredil A. B. — Strani 240. — Založila Goričar in Leskovšek, Celje. — Cena 40 Din. Slovenska pesmarica vsebuje veliko število pesmi, narodnih in umetnih, ki so komponirane ali harmonizirane. Pod naslovom vsake pesmice je navedeno tudi kdo jo je harmoniziral ali komponiral in tudi v kateri zbirki je izšla. Mnogim, ki so v zadregi glede besedila raznih pesmi bo z zgornjo zbirko pomagano. — Naroča se pri založništvu.

—k **Matica Hrvatska v Zagrebu** je izdala sledeča redna izdanja: 1. **Nehajev: Vuci** (422 str). 2. **Vj. Klaić: Slike iz hrvatske prošlosti,** 3. **Hrvatsko kolo** IX. ilustrirano, 4. **Lozovina: Machiavelli in njegov pol. nauk,** s slikami, 5. **M. Breyer: Antun konte Zanović i njegovi sinovi,** s slikami, 6. **M. Jurkić: Dubrovačka legenda,** pripovesti, zbirka novel, 7. **Sida Košutić: Portret,** roman, 8. **W. Reymont: Seljaci,** roman slavnega Poljaka, za katerega je prejel Noblovo nagrado. Tako po vsebini, kakor po opremi, so te knjige tako odlične, da jih je Matica Hrvatska v resnici lahko s ponosom poslala v svet. Saj pa tudi imena piscev pričajo o vrednosti in pomenu teh publikacij. Član postane vsakdo, kdor plača letno 150 Din. Osem knjig, izmed katerih ima ena sama 422 strani (Vuci) za ta mal denar!!!, ki pa se celo lahko plača v treh obrokih po 50 Din. Ustanovniki plačajo enkrat za vselej 1000 Din, tudi v letnih obrokih po 200 Din. Juridične osebe (šole, uradi, društva itd.) pa plačajo ustanovnine enkrat za vselej 2000 Din. Vezava v platno z zlatim nadpisom za vseh osem knjig stane samo 90 Din. Kakor hitro plačajo člani prvi obrok, imajo pravico, da brezplačno prejmejo vsa redna izdanja. Kdor se zanima za hrvaško književnost in sploh za lepo knjigo, naj pristopi čimpreje k Matici Hrvatski! Za Ljubljano in okolico sprejema nove člane poverjenik **Tomo Jedrlinić,** učitelj na I. deški meščanski šoli na Prulah. Rok prijave do konca t. m.

Najbolj času primerna darila
si nabavite
v konfekciji ‚DERENDA‘
LJUBLJANA, nasproti dram. gledališča.
V veliki izberi se Vam nudijo vsa oblačila za moške, fante in dečke, osobito zimske suknje, kratke in dolge obleke za šolarje, i. t. d. po brezkonkurenčnih cenah!

★
L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15
DEŽNIKI
Na malo. Na veliko.
Ustanovljeno leta 1839.
Telefon štev. 2.282.
★

ŠIVALNI STROJI
izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tovarne. — 15 letna garancija. — Vezenje se poučuje pri nakupu brezplačno.
PISALNI STROJI ADLER. —
Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Styria.
Pletilni stroji vedno v zalogi. —
Posamezni deli koles in šivalnih strojev.
Daje se tudi na obroke.
Ceniki franko in zastonj.
IVAN JAX I SIN
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Rudolf Warbinek
tovarna, zaloga in izposojevalnica glasovirjev od prvovrstnih svetovnih tvrdk
Ljubljana, Gregorčičeva ul. 5.
Popravila se izgotavljajo točno in ceno tudi na obroke.

Hotel ‚TRATNIK‘
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25
priporoča lepe zračne sobe

Ribiči! Čas je, da se opremite za ribolov. Bogato izbiro Vam nudi
F. K. KAISER, puškar
LJUBLJANA, Kongresni trg 9

FOTO APARATE
in potrebščine stalno v zalogi.
Drogerija A. Kanc, sinova
Ljubljana, Židovska ulica 1
in drogerija Wolfram, nasled.
M Kanc, Maribor, Gosposka 33

Priporočamo tvrdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Najboljše kupite!
Nogavice, damske in moške rokavice, triko perilo, puloverje, telovnike, (vestje), žepne robce, **kravate,** ovratnike, **srajce,** šifone, glote, čipke, vezenine. gumbe, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toaletne potrebščine samo
Josip Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

BLUZE, opal, svila, crep de chine v najmodernejših vzorcih.
P. MAGDIČ, Ljubljana.
Velika izbira! Oglejte si izložbe!

Najcenejše in najmodernejše
damsko perilo vseh vrst iz trpežnega blaga in lepe izdelave po konkurenčnih cenah si nabavite v spec. trgovini damskega perila
Amalije Zorčič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Knjigarna, umetnine, muzikalije
Goričar & Leskovšek ⋆ Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin
priporoča bogato zalogo šolskih učil kakor:
Slike stenske iz zoologije, zgodovine, zemljepisja, anatomije, matem. geografija, prva pomoč, etnografija, itd. Učila za demonstriranje iz fizike, optike, mehanike, kemije itd., razne preparate ptic, živali, naravoslovstva. Kosmos Baukasten, Elektrotehnika, optika, mehanika, kemija, dalje šolski stenski zemljevidi na platnu s palicami solidno izdelani. Slike našeg Jadrana dve serije po 6 slik napete, serija Din 180.
Zahtevajte specielne seznamе učil.

Specijalna mehanična delavnica za popravilo vseh pisalnih, računskih in kopirnih strojev, razmnoževalnih aparatov in blagajn. Točna postrežba! Konkurenčne cene!
LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ul. 6. — Telefon 2980.

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani
Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani

Glavni in odgovorni urednik Ivan Dimnik v Ljubljani. ≋ Za oglasni del odgovarja **Rado Grum** v Ljubljani. ≋ Izdajatelj: UJU — poverjeništvo Ljubljana, odgovarja **Andrej Skulj** v Ljubljani. ≋ Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani; zanjo odgovarja **France Štrukelj** v Ljubljani.